

Z. NUR YAŞAR

KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2019

TC
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**6-12 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNE BAĞLANMA DÜZEYLERİ İLE
EBEVEYNLERİN KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ**

ZÜBEYDE NUR YAŞAR

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZİRAN
2019

TC
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**6-12 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNE BAĞLANMA DÜZEYLERİ İLE
EBEVEYNLERİN KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ**

ZÜBEYDE NUR YAŞAR

DANIŞMAN
PROF. DR. AYŞE FULYA MANER

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZİRAN
2019

ETİK BEYAN

Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Zübeyde Nur YAŞAR

TEZ ONAYI

Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisi Zübeyde Nur YAŞAR tarafından Prof. Dr. Ayşe Fulya MANER 'in danışmanlığında hazırlanan “6-12 Yaş Arası Çocukların Ebeveynlerine Bağlanma Düzeyleri ile Ebeveynlerin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi ” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 25/06/2019 tarihinde yapılan Tez Savunma Sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

(Danışman)

Prof. Dr. Ayşe Fulya MANER

Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

Jüri

Dr. Öğr. Üyesi Sibel YAŞAR

Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

Jüri

Prof. Dr. Yeşim FAZLIOĞLU

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı

İTHAF

Tüm Çocuklara İthafen...

TEŞEKKÜRLER

Tez çalışmamı gerçekleştirmemde bana yardımcı olan, beceri ve tecrübelerini aktaran, karşılaşılan her zorlukta yanımda olan sevgili tez danışmanım Prof. Dr. Ayşe Fulya MANER'e katkıları ve sabrı için teşekkür ederim.

Çalışmam süresince sabrı ve anlayışıyla bana her konuda destek olan Akın ÖZYAKA'ya, öğrencilik ve meslek hayatım boyunca birlikte yol aldığım, bana olan güvenini ve desteğini her an hissettiğim, araştırma süreci boyunca bana her konuda destek olan can dostum ve meslektaşım Zühre GÜLEÇ'e, her zaman arkamda olan, varlığıyla hayatıma anlam katan biricik kardeşim Yağmur YAŞAR'a teşekkür ederim.

Hayatımın her aşamasında beni yüreklendiren, hoşgörü ve desteğini her zaman hissettiğim canım annem Sevim SEVGİ YAŞAR'a emeği ve sabrı için sonsuz teşekkürler.

Zübeyde Nur YAŞAR

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	ii
TEZ ONAYI.....	iii
İTHAF.....	iv
TEŞEKKÜRLER.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Bağlanma.....	1
1.1.1. Güvenli Bağlanma ve Kuramsal Çerçeve.....	2
1.1.2. Gelişim Dönemlerine Göre Bağlanma.....	5
1.1.2.1. Bebeklikte Bağlanma.....	5
1.1.2.2. Çocuklukta Bağlanma.....	7
1.1.2.3. Orta Çocuklukta Bağlanma.....	9
1.2. Kaygı.....	11
1.2.1. Kaygı Çeşitleri.....	12
1.2.1.1. Durumluk Kaygı.....	12
1.2.1.2. Sürekli Kaygı.....	13
1.2.2. Kaygıya Farklı Yaklaşımlar.....	14
1.2.3. Yetişkinlerde Kaygıya Neden Olan Faktörler.....	15
2. İLGİLİ LİTERATÜR.....	16
2.1. Bağlanma İle İlgili Araştırmalar.....	16
2.2. Ebeveyn Kaygıları İle İlgili Araştırmalar.....	22
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	24
3.1. Araştırmanın Amacı ve Modeli.....	24
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	24
3.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı.....	25
3.4. Veri Toplama Araçları.....	26
3.4.1. Sosyo-demografik Form.....	26

3.4.2. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği.....	26
3.4.3. Spielberger Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri.....	27
3.5. Verilerin Toplanması.....	28
3.6. Verilerin Analizi.....	28
3.7. Araştırmanın Güçlü Yönleri.....	29
3.8. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	29
4. BULGULAR.....	30
4.1. Öğrenciye ve Ebeveyne İlişkin Tanıtıcı Özellikler.....	30
4.2. Öğrenciye ve Ebeveyne İlişkin Tanıtıcı Özellikler İle Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği ve Sürekli ve Durumluluk Ölçeği Arasındaki Farklar.....	33
4.3. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği İle Sürekli ve Durumluluk Ölçeği Arasındaki İlişki.....	48
5. TARTIŞMA.....	51
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	57
6.1. Sonuç.....	57
6.2. Öneriler.....	58
KAYNAKLAR.....	59
EKLER.....	66
Ek-1 Durumluk Kaygı Ölçeği.....	66
Ek-2 Sürekli Kaygı Ölçeği.....	67
Ek-3 Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (ANNE).....	69
Ek-4 Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (BABA).....	72
Ek-5 Sosyodemografik Anket Formu.....	75
Ek-6 Araştırma İzni.....	77
Ek-7 Etik Kurul İzni.....	78
Ek-8 Ölçek İzni.....	79
Ek-9 Özgeçmiş.....	80

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Öğrencilere İlişkin Tanıtıcı Özellikler	25
Tablo 4.1. Öğrencilere İlişkin Tanıtıcı Özellikler	30
Tablo 4.2. Öğrencilerin Ebeveynlerine İlişkin Tanıtıcı Özellikleri	31
Tablo 4.3. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği ve Sürekli ve Durumluk Ölçeği Puan Ortalamaları.....	33
Tablo 4.4. Öğrencilere ve Annelerine İlişkin Özellikler ile Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) Puanı Arasındaki Farklar.....	34
Tablo 4.5. Öğrencilere ve Babalarına İlişkin Özellikler ile Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) Puanı Arasındaki Farklar.....	37
Tablo 4.6. Öğrencilere ve Ebeveynlere İlişkin Özellikler İle Sürekli Kaygı Ölçeği Puanı Arasındaki Farklar	41
Tablo 4.7. Öğrencilere ve Ebeveynlere İlişkin Özellikler İle Durumluk Kaygı Ölçeği Puanı Arasındaki Farklar	44
Tablo 4.8. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği Anne ile Baba Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki	48
Tablo 4.9. Annelerin Sürekli ve Durumluk Kaygı Ölçeği Puan Ortalaması İle Araştırmaya Katılan Annelerin Çocukların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği Puan Ortalaması Arasındaki İlişki	49
Tablo 4.10. Babaların Sürekli ve Durumluk Kaygı Ölçeği Puan Ortalaması İle Araştırmaya Katılan Babaların Çocukların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği Puan Ortalaması Arasındaki İlişki	49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Dörtlü Bağlanma Modeli.....	5
Şekil 1.2. Bebek Ebeveyn Bağlanma Özellikleri.....	7

ÖZET

6-12 Yaş Arası Çocukların Ebeveynlerine Bağlanma Düzeyleri ile Ebeveynlerin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi

Bu araştırmada 6-12 yaş arasındaki çocukların ebeveynleri ile bağlanma düzeyleriyle ebeveynlerin kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın evreni, Kırklareli İlindeki 6-12 yaş arasındaki ilkököl ve ortaokula devam eden 1-7. sınıf çocuklardan oluşmaktadır. Çalışmanın verileri 2018-2019 öğretim yılları arasında Kırklareli ilinde 4. ve 5. sınıfa giden öğrencilerle rastgele örneklem seçim yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Araştırma öncesinde öğrencilerin velilerine bilgilendirme formu gönderilerek izin alınmıştır. Daha sonra ebeveynlere araştırmacı tarafından geliştirilen Demografik bilgi formu ve Spielberger Durumluk Sürekli Kaygı ölçeği doldurmaları istenmiştir. Öğrenciler ise Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği anne ve baba formunu doldurmuştur. Verilen bu bilgi formu ve ölçekler çerçevesinde elde edilen veriler istatistiksel olarak SPSS 21. Paket programı ile analiz edilmiştir. Çalışma da elde edilen sonuçlar bakıldığında; Çalışmaya katılan ebeveynlerin Sürekli ve Durumluk Kaygı düzeyleri ile çocukların anne ve babalarına karşı olan Güvenli Bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Araştırmaya katılan anne ve babaların Sürekli Kaygı düzeyleri ile Durumluk Kaygı düzeyleri arasında ise pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki görülmüştür.

Anahtar Kelimeler : 6-12 Yaş, Bağlanma, Kaygı

ABSTRACT

Determination of the Relationship between the Attachment Levels of Children at the Ages of 6-12 years and Their Parents' Anxiety Levels

In this research, it has been aimed to identify the relationship between the attachment levels of children of 6-12 years and the parents' anxiety levels. The population of the research consists of children who are between 6-12 years of age and study at elementary and primary school. The data of the study is formed by choosing randomly out of the 4th and 5th grade students between the academic years 2018-2019 in Kırklareli province. An information note was sent to the parents of the students and got their permission before the research. Then, the parents were asked to fill the Demographical Information Form which was developed by the researcher and the Spielberger State Trait Anxiety Inventory (STAI). The students filled the Kern's Security Scale (KSS) of parents form. The data obtained from the given information form and the inventories were statistically analysed with the package programme SPSS 21. When examining the results of the study, there wasn't found a meaningful relationship between the parents' State and Trait Anxiety levels and the children's Secure Attachment levels. However it was found a positive and high level of relation between the parents' State and Trait Anxiety levels.

Key words: 6-12 Age, Attachment, Anxiety

1. GİRİŞ

1.1. Bağlanma

Bağlanma kavramının etimolojik açıdan temelleri incelendiğinde 13. yüzyıla kadar dayandırıldığı görülmektedir. İlgili dönemde bağlanma, bir göreve kendini adanmak ya da bir görevi yerine getirmek anlamlarını taşımaktadır. 18. yüzyıla gelindiğinde anne ve bebek ilişkisi kavramını ilk kez dile getiren aydınlanma filozoflarından İsviçreli düşünür Jean Jacques Rousseau olmuştur. Rousseau'nun annelik sevgisi ile ilintili kaleme aldığı yazıları bağlanmayla ilgili ilk metinler olarak değerlendirilmektedir (Kavlak ve Şirin, 2009).

Bağlanma günümüzde; yaşamda karşılaşılan zorluklar ve kaygılı durumlarla baş etmemizi sağlayan birine yaklaşmak ve onunla birlikteliği sürdürmek için geliştirdiğimiz davranış olarak tanımlanabilir. Bağlanma yaşam boyu sürdürülecek ilişkilerimizin özünü oluşturmaktadır, kaybolduğumuzda bize yolu gösterecek bir iç pusula işlevi görmektedir (Hanessian, 2018).

Bağlanma annenin bebeğe tutarlı, güvenli, düzenli bakım vermesiyle birlikte; çocuğun o kişiyi benimsenmesi, onu güvenli bir üs olarak kabul etmesi ve kaygılandığı, korktuğu, endişelendiği durumlarda ondan yardım isteyerek veya bazen sadece onu görerek, varlığını hissederek rahatlamasıyla gelişen bir süreçtir (Öztop, 2017). Bağlanma örüntüsü 6-24 ay arasında oluşmaktadır. Bağlanmanın şekillenmesinin ardından çocuk yaşamında gerek bağlanma örüntüsünü oluşturduğu kişiyle gerekse de çevresindeki diğer kişilerle geliştireceği karmaşık yapıdaki ilişkilere girecektir (Kaplan vd, 1994).

Eğilim ve ihtiyaçlar yeni doğan bebeklerin hayatlarını devam ettirebilmeleri için gereken ve yaşam boyu gelişimlerinde fonksiyonel olan bağlanma sistemine işaret etmektedir (Görünmez, 2006). Bağlanma kuramı çocukların bakım verenlerine göstermiş oldukları duygusal bağın nasıl ve neden vuku bulduğunu, çocuğun kişilik

yapısının ve başkalarıyla ilişkilerinin bu bağlanma ilişkisinden hangi boyutlarda etkilendiğini inceleyen bir yaklaşım olarak kabul görmektedir (Arslan, 2008).

John Bowlby ve Mary Ainsworth'a göre, bağlanma;

- Doğumla başlayan yaşam sonlanıncaya dek süren duygusal bağıdır.
- Çocukla onu büyütenler arasındaki duygusal bağın kalitesi yaşam boyu gelişimi ve ileriki yaşlarda kurulan diğer bağlanma ilişkilerini de etkiler.
- Bağlanma insan organizması açısından, onu çevrenin tehlikelerinden koruyan, çevrede olup bitenleri korkusuzca keşfetmesine olanak tanıyan, düzenleyici, dengeleyici, işlevsel bir sistemdir.

Bağlanma sisteminin, bebeğin/çocuğun yaşamında üç temel fonksiyonu vardır;

- Bağlanma sistemi, bebeğin yakınlık ihtiyacına karşılık vermektedir.
- Bağlanma sistemi, çocuğun çevresinde olup bitenleri anlamak için keşif gezilerine çıktığı zaman, tehlike anında dönüp gidebileceği güvenli bir temel işlevi görmektedir.
- Bağlanma sistemi, çocuk uzaklaştığında kötü bir deneyimle karşılaşırsa, dönüp tekrar güven, sıcaklık, destek ve sevgi görebileceği sağlam bir sığınak (güvenli cennet, ana kucağı) işlevi görmektedir (Çelik, 2004).

1.1.1. Güvenli Bağlanma ve Kuramsal Çerçeve

Kendilerinin ve çevrelerindeki kişileri olumlu değerlendiren, çevrelerindeki kişilerle sağlıklı iletişime geçebilen bireylerin bağlanma stilleri güvenli bağlanma olarak bilinmektedir. Bu kişiler kendilerini sevmeye ve değerli olmaya layık görmektedirler. Güvenli bağlanmanın olduğu ebeveyn çocuk ilişkisinde ise; çocuklar ebeveynleri yanında olmadığında da ona ulaşabileceklerini bilirler, özgüven sahibidirler. Güvenli bağlanan çocuklar, güvensiz bağlanan çocuklara göre daha olumlu akran ilişkileri geliştirme eğiliminde olmaktadır (Blain, Thompson ve Whiffen, 1993; Van Lange, De Bruin, Otten ve Joireman 1997).

Çocuklarıyla güvenli bağlanma ilişkisini kuran anne-babalar, davranışlarıyla çocuklarını sevdiklerini, değerli olduklarını, güvende olduklarını yansıtır. Bu nedenle bebeklik döneminde bebeğin birincil ihtiyaçlarının karşılanması yanı sıra

bebekle tensel temas içinde olmak, ağladığı zamanlarda sakinleşmesi için kucağa almak bebeğin sürekli yanında olunduğunun hissettirilmesi açısından önemlidir (Bowlby, 1982).

Bowlby'e göre bebekler kendilerini koruyan, destekleyen ve gereksinim duyduğu anlarda onları rahatlatan bir bağlanma figürü ile yakınlığı korumak ve sürdürmek üzere güdülenmiş bir bağlanma davranış sistemi ile doğarlar. Sistem, bebeği tehlikeden koruyacak bağlanma figürüne yakınlık sağlamaktadır (Bowlby, 1965).

Bowlby (1982), bağlanma ilişkisinin; birincil bakım veren kişiye bakıcıya yakın olma, çevreyi keşfederken ve yeni davranışlar öğrenirken yeterince rahat olabileceği "güvenli üs" olarak birincil bakım veren kişiyi kullanma, bebeğin rahatlık ve yeniden güvence için birincil bakım veren kişiyi güvenli bir sığınak olarak görmesi olmak üzere toplam üç çeşit işlevi olduğunu ifade etmektedir.

Bağlanma çalışmalarına ilk büyük katkıyı yapan, Bowlby'nin oluşturduğu kuramın temel sayıltılarını sistematik olarak değerlendiren Mary Ainsworth'dur. Ainsworth bağlanma kuramının duyarlılık derecesini sınamış, bağlanma davranışının annenin çocuğun gereksinimlerine olan duyarlılığı yada duyarsızlığı ile açıklamaya çalışmıştır (Güngör, 2000).

Mary Ainsworth ve arkadaşlarının 1969 yılında gerçekleştirdikleri Yabancı Durum (Strange Situation) deneyinde; 12-18 aylık bebeklerin bir yabancıyla birlikte anneleriyle aynı odadayken, anneleri odadan ayrıldığında ve anneleri odaya geri döndüğünde verdikleri tepkiler gözlemlenmiştir. Deney sonucunda Ainsworth; güvenli (secure) ve güvensiz (insecure) olmak üzere erken çocukluk döneminde iki temel bağlanma biçimi belirlemiştir (McLeod, 2018).

Araştırmada %60 büyük çoğunluğu oluşturan güvenli bağlanan bebeklerin ilk birkaç dakika anneye yakın durduktan sonra odayı keşfetme konusunda rahat davrandıkları gözlemlenmiştir. Annenin odadan ayrılışı sonrası bebek annenin yokluğunu üzüntü ve kaygıyla karşılasa bile anne geri döndüğünde onunla temas kurmak istemiş ve kaygılı durumu ortadan kalkmıştır. Güvensiz bağlanan bebeklerse odaya ilk

geldiklerinde annelerine bağılı kalsalar da güvenli bağılanan çocukların aksine odayı keşfetme eğilimine hiç girmemekte ve annelerinin yanında kalmaya devam etmektedirler. Anneleri odayı terk ettiğinde ise yine üzölmekteler ancak güvenli bağılanan çocuklardan farklı olarak anneleri döndüğünde kaygıları sona ermemektedir (Oktay, 2017).

Ainsworth, güvenli bağılanmanın annenin bebeğın ihtiyaçlarına tutarlı ve olumlu cevap verdiğinde meydana geldiğini saptamıştır. Bebeğın kendilik duygusu oluşturabilmesi için annenin bebekle ilişkisini fiziksel ve duygusal bir eş duyum içinde sürdürmesi gerekmektedir. Zaman içinde bebek kendilik nesnesinden farklılaşmaya ve ayrışmaya başlamakta ve sonucunda ayrı ve özgün bir kendilik duygusu geliştirebilmektedir (Ainsworth, 1991).

Bebek yalnız kaldığında ya da tehdit algıladığında bağılanma figürüne yakın olmak istemektedir. Söz konusu durum Bowlby'e göre bağılanmanın yakınlığı koruma işlevidir. Bebeğın kendini güvende hissetmediğı durumda rahatlık duygusu veren bağılanma figürü ile olan yakınlığı ise güvenli sığınak işlevini ifade etmektedir. Bebeğın çevreyi araştırma, keşfetme gibi davranışlarda bulunduğunda bağılanma figürünün güvenle geri dönülebilecek bir yer olarak bilmesi de güvenli üs işlevini belirtmektedir (Kutlu, 2009).

Bartholomew'in bağılanma modeline göre ise kişinin;

- a) Kendisine olumlu diğerlerine güvenli
 - b) Kendisine olumlu diğerlerine kayıtsız
 - c) Kendisine olumsuz diğerlerine saplantılı
 - d) Kendisine olumsuz diğerlerine korkulu olarak değerlendirilen
- dört tür bağılanma stili bulunmaktadır (Bartholomew, 1990).

Dörtlü bağlanma stilleri şematik olarak aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

BENLİK MODELİ		
	Olumlu	Olumsuz
BAŞKALARI MODELİ	Olumlu	GÜVENLİ Yakın ilişkilerde yakınlık ve özerklik
	Olumsuz	KAYITSIZ Yakınlığa karşı kayıtsızlık ve karşıt bağımlılık
		SAPLANTILI İlişkilere saplantılı olma
		KORKULU Yakınlıktan korkma ve sosyal açıdan kaçınan olma

Şekil 1.1. Dörtlü Bağlanma Modeli (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Güvenli bağlanma: Bu bağlanma stilinde “olumlu benlik modeli” ve “olumlu başkaları modeli” bir arada bulunmaktadır. Güvenli bağlanmaya sahip bireyler yakın ilişkilerde yakınlık konusunda rahattır ve kendileri hakkında değerlilik duygusunu sahiptirler (Bartholomew ve Shaver, 1998). Güvenli bağlanmaya sahip kişiler, diğer insanların genellikle kabul edici ve uygun tepki vereceği beklentisini, sevilebilirlik ve değerlilik duygusunu yansıtmaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

1.1.2. Gelişim Dönemlerine Göre Bağlanma

1.1.2.1. Bebeklikte Bağlanma

Bebeklikte bağlanma birincil bakım veren ya da ebeveynin varlığının algılanması sonucu; kendini güvende hissetme ve rahatlama duygusunun oluşması, bağlanılan kişinin yokluğunda ağlama-üzülme gibi kaygı belirten duygu durum değişikliklerinin yaşanması ve ancak bağlanılan kişi ile fiziksel temas kurulunca sakinleşme ve bağlanılan kişiden uzak kalmak istememe gibi davranışlarla kendini göstermektedir.

Bağlanma örüntüsünün gelişimi ele alındığında; başlangıçta bağlanma tek yönlü bir ilişkidir. Yeni doğan bebek bakım veren kişiyi çevredeki diğer kişilerden ayırt etmekte yetersizdir. Bu süreçte bağlanma ilişkisi birincil bakım veren kişi ile bebeğin bağ kurmasını sağlar (Paterson and Moran, 1988).

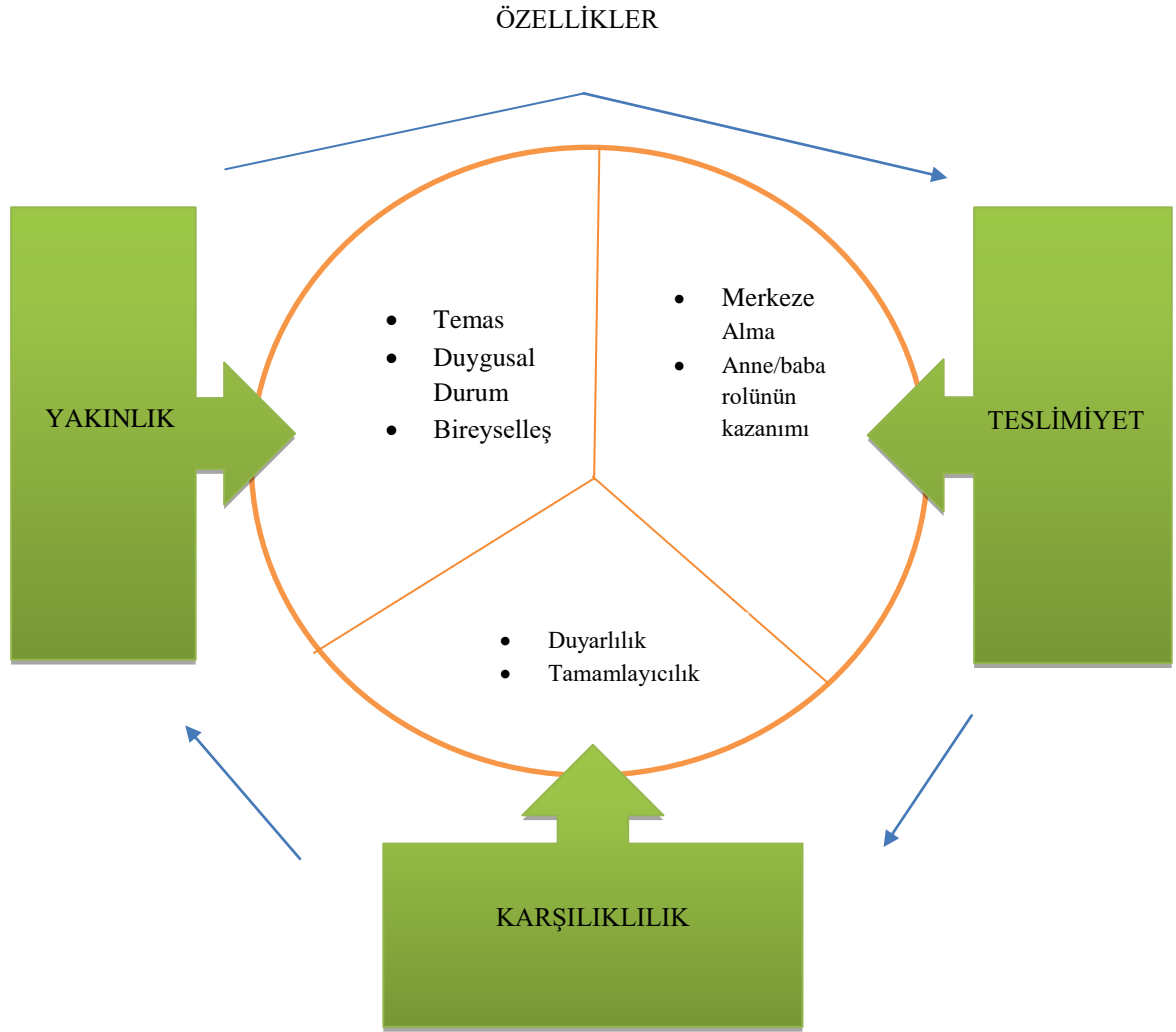
Bebeklikte bağlanma, periyotlara ayrılarak şöyle açıklanmaktadır (Bowlby, 2012):

a) Doğum-2 Ay: Bebek doğumdan sonraki iki ay annesi kokusundan ve sesinden tanımaktadır. Fakat yakınlığı korumaya yönelik belirgin bir hedef geliştirilmemiştir. Bu nedenle bir yabancı kişi ya da objeyle baş başa kaldığında tepki vermez. Çevresindeki nesnelere ve birincil dereceden bakıcılarla yakınlığını arttırma çabalarının görüldüğü bir dönemdir.

b) 2-7 Ay: Bebeğin ilgi çekmekten hoşlandığı, bakıcısına karşı güven duygusu geliştirmeye başladığı gözlemlenmektedir. Bebek davranışlarının çevresindekileri etkilediğini ve ihtiyaçlarının çevresi tarafından karşılanabileceğini algılamaya başlar. Anne ya da bakım veren bu dönemle birlikte birincil dereceden önemli hale gelmeye başlar.

c) 7-24 Ay: Bebekte ayrılık protestosu ve yabancı kaygısı görülmektedir. Bakıcı ya da anne, bebek tarafından çevreyi keşfetme sürecinde güvenli üs olarak kabul edilmektedir.

d) 24 Ay: Bebek, bilişsel gelişimi sonucu ayrılma ve bir araya gelme nedenlerini anlamaya başlar. Bebek bu dönemle beraber bakım verenin ihtiyaçlarını da fark etmektedir ve ayrılığa tahammül etmeye başlar. Yine aynı dönem, ayrılıkta bakım verenle bebek arasında var olan karşılıklı yakınlığı ve bağlılığı gösteren davranışlar kendini göstermektedir. Örneğin; el sallama veya güle güle öpücüğü gibi.

Şekil 1.2. Bebek ebeveyn bağlanma özellikleri (Bell, L., St-CyrTribble, D., Paul, D., Long, A., 1998).

1.1.2.2. Çocuklukta Bağlanma

Çocuklukta birincil bakım veren ya da ebeveyn ile oluşturulan bağın, çocuğun kendisini ve çevresini tanmasına ve bu doğrultuda sosyal ilişkilerine yön verebilmesine olanak sağlayan bilişsel yapıların geliştirilmesinde başat derecede etkin ve yardımcı olduğu öngörülmektedir (Aydın, 2006). İlgili dönemde çocuğun bilişsel gelişimi göz önünde bulundurularak, davranışları düzenleme adına bazı

kurallar oluşturmanın ya da disipline etmenin ve beraberinde eğitimin ihtiyaç haline geldiği yine çalışmalar arasında yer almaktadır (Dirim, 2003).

Çocukluk döneminde birincil bakım veren veya ebeveynle kurulan bağın, bebeklik dönemine kıyasla fiziksel ihtiyaçların giderilmesinin yanı sıra, sevgi ve güven duygularıyla beslenmesinin sağlıklı gelişim açısından önem taşıdığı öngörülebilir. Bu eksen söz konusu dönemde, yetersiz ebeveyn desteği ve sevginin, aşırı korumacılığın ya da katı disiplinin; çocuğun gelecekte özerklik kazanamama, bağımlı kişilik geliştirme ya da saldırganca davranışlar sergileyerek zorluklarla başa çıkmaya çalışma gibi sorunlar yaşamasıyla sonuçlanabileceği düşünülebilir. Çocukluk dönemi açısından bağlanmada sağlıklı zihinsel temsillerin oluşturabilmesi için ebeveyn sevgisi ve güveni temel nitelik taşımaktadır denilebilir.

Çocukluk dönemi açısından zihinselleştirme becerisinin dört yaşından itibaren oluşmaya başladığı düşünülmektedir (zmen, 2010). Bağlanma kuramına göre çocuklar erken yaşlardaki ebeveyn bağlanma ilişkileri aracılığıyla zihinsel temsillerini geliştirip ben ve diğerleri algısı oluşurmaya başlamaktadır. Öyle ki ebeveynle kurulan ilk ilişkilerin ve bu ilişkilerin değerinin kişilik oluşumunda başkaca etkenlerle kıyaslanamaz bir önemlilik taşıdığı aktarılmaktadır. Bowlby'e göre (1969) ocuk ebeveyni ile yaşadığı deneyimlerden yola çıkararak, dünyayı ve olayları anlamlandırabilmektedir, geleceği ebeveynin sunduğu anlamlandırma şemaları yardımıyla biimlendirebilmekte ve planlarını ona göre düzenlemektedir. Bağlanma kuramına göre ebeveynle yaşanan deneyimler, zamanla iselleştirilmekte ve bu bağlanma ilişkileri daha sonraki aile dışı sosyal ilişkiler için model teşkil etmektedir. Böylece ocuk ebeveynleri dışında yakınlık kurduğu kişilerin ihtiyaçları, tercihleri, düşünceleri, duygu durum değişiklikleri hakkında doğru geribildirimler alabilir, kendini ifade edebilir, duygularını düzenleyebilir ve güvenilir, karşılıklı sevgi ve anlayış temelli sosyal ilişkiler kurabilir.

Okul ncesi eğitim ve okulla başlayan sonraki süreçte edinilen sosyal çevreden alınan olumlu destek ve onayla ocuk zaman içinde; hangi alanlarda başarılı ve yetenekli, nelere ilgili ve meraklı olduğunu, kimlerle sosyal ilişkiler kurması

gerektiğini fark edebilme yeterliliği kazanır. Bu sayede benlik saygısı (ben ve başkaları sevmeye değeriz) geliştirerek sağlıklı bir psikososyal gelişim gösterebilir.

Bireylerin bağlanma örüntüleri oluşmasında ebeveynlerin çok önemli bir rol oynadığı ve bağlanma örüntülerindeki farklılıkların, çocuğun birincil bakıcısına ihtiyaç duyduğunda ulaşılabilir olup olmadığı, ihtiyaçlarını zamanında karşılayıp karşılayamadığına ilişkin algılarından kaynaklandığı bilinmektedir.

1.1.2.3. Orta Çocuklukta Bağlanma

Ebeveyn çocuğun oyun ve keşif, çevreyi tanıma ve psikososyal gelişimi sağlayacak sosyal ilişkileri geliştirme ve düzenlemede birincil derecede güvenli üs olma görevini bu dönem de sürdürmektedir. Ancak erken döneme nazaran orta çocukluğun, okula gitme, arkadaş edinme ve özerklik kazanmaya başlama dönemi olması nedeniyle bağlanma davranışında ebeveynlere yönelik geçmiş ilginin görece azaldığı belirtilebilir. Buna rağmen ebeveynin güvenli üs ve birincil bağlanma figürü olma görevini yerine getirmeyi sürdürdüğü de belirtilmektedir (Lieberman ve ark., 1999).

Orta çocukluk döneminde çocuğun farklı gelişim alanlarında bazı değişimler görülür. Bu değişimler somut düşünceden soyut düşünceye geçme, problem çözme becerilerinin artması, cinsiyet rollerinin kavranması, belleğin gelişmesi, özgüvenin gelişmesidir. Bu dönemde anne babaya karşı bağlanmadan sonra arkadaşlara karşı bağlanma önem kazanmaktadır (Bee ve Boyd, 2009).

Orta çocuklukta ebeveynlere güvenli bağlanmanın benlik değerlendirmelerine kaynaklık ettiği, böylelikle kaygıyı azaltarak psikososyal gelişim ve uyum için kritik derecede öneme sahip olduğu görülmektedir. Geçiş dönemi olan bu yıllarda ebeveynlere güvenli bağlanmanın ergenlik dönemi çalkantılarına karşı koruyucu bir etkisi olacağı söylenebilir. (Sümer ve Şendağ, 2009)

Bilişsel gelişimlerine göre, orta çocukluk dönemindeki çocuklar değişik etkenlerden kaynaklanan bağlanma davranışlarını zihinsel bir model altında birleştirmekte ve akranları ile olan ilişkilerine yoğunlaşarak birincil bağlanma figürleri olan anne ve

babadan bazı açılardan uzaklaşmaya başlamaktadır (Kerns ve ark., 2005). Çocukluk döneminden orta çocukluk dönemine geçerken bilişsel yetenekler artmakta, benmerkezci fikir ve hisler azalmakta; çocuk, yetişkin yaklaşımını daha kolay anlayabilmektedir. Bu nedenle bu dönem içinde bağlanma davranışları daha karışık ve kapalı bir nitelik kazanmaktadır (Mayselless, 2005).

Bir çocuğun gelişiminde annenin varlığı kadar babanın varlığı da önemlidir. Orta çocukluk döneminin erken dönemlere göre farkı, baba ve çocuk arasındaki ilişkide ortaya çıkmaktadır. Baba ve çocuk ilişkisi bu dönemde geçmişe kıyasla daha güçlü hale gelmekte ve babanın çocukla, özellikle okul hayatı ile daha yakından ilgilenmesi gibi etkenler sonucu babaya bağlanmanın yükseliş gösterdiği düşünülmektedir (Sümer ve Şendağ, 2009).

Orta çocukluk döneminde bireylerin akranları ile ilişkilerinin giderek daha fazla önem kazanması sonucu, yapılan çalışmalarda da yaşıt ve arkadaş ilişkilerinin üzerinde daha çok durulmuştur (Coleman, 2003). Bu dönem yeni bir okula başlama, başlanılan okula adapte olma ve akademik başarı açısından önemli bir geçiş dönemidir. Güvenli bağlanma, orta çocukluk döneminde okula adaptasyon ve okul değiştirme gibi geçiş sıkıntılarının üstesinden gelme açısından da önemlidir (Granot ve Mayselles, 2001).

Genel bir perspektif sunmak gerekirse bağlanma kuramının gelişim yönünden aşağıda belirtilen aşamalardan geçtiği varsayılmaktadır (Ammaniti vd, 2000).

1. Çocuğun sahip olduğu genetik yapı ve bakıcısı ile ilişkisi ilk beş yıl içerisinde çeşitli bağlanma biçemlerinin gelişmesine ve kazanılmasına destek olmaktadır.
2. Bakım veren ile çocuk arasındaki bağlanma ilişkileri çocuk açısından içsel çalışma modelleri olarak kazanılır.
3. Kazanılan modeller, hayatın tüm evrelerine devredilir.
4. Anne ve babadan çocuğa geçirilen bağlanma stratejileri, bireyin bireysel bağlanma temsili olarak kendi ebeveynliğinde çokça görülebilmektedir.

1.2. Kaygı

İnsanlık tarihi boyunca en sık kullanılan kelimelerden biride kaygı sözcüğüdür. Kaygı (anksiyete) sözcüğünün kökü eski yunanca ‘anxietas’ten gelmektedir. Kaygı kavramı ruhbilim alanına yüzyılın ilk yarısında girmiş olup bu alanda gerekli olan çalışmalar 1940’lı yılların sonuna doğru yapılmıştır (Köknel, 1988).

Kaygı; bunalmak, endişe duymak, tasalanmak, sıkılmak, gerilmek, paniklemek gibi sözcüklerle karşılık bulan duygu durum değişikliğini ifade etmek amaçlı kullanılmaktadır. Klinik bir durumunun göstergesi olabileceği gibi gündelik yaşamda karşılaşılan zorluklara ve olumsuzluklara karşı geliştirilen ve herhangi bir rahatsızlığın belirtisi olmayan normal bir duygulanım olarak da yaşanabilir.

Bilinç dışından kaynaklandığı için nedeni bilinmeyen tehlike, talihsizlik, korku veya bekleyişinin yarattığı tedirginlik, akıldışı korku ya da kişinin benliğinde bulunan ya da çevrenin engellemesi yüzünden bastırılan bilinçsiz güçlerin etkisiyle ortaya çıkan, henüz algılanmamış bir etkene yönelik duygusal tepki kaygının literatürde yer alan günümüz tanımlarındandır (Bakırcıoğlu, 2012). Geçtan’a göre (2016) korku ve kaygı birbirine çok yakın tepkileri içermektedir ve yaşanan kaygıların korkularla ortak noktası bulunmaktadır, kişide iki duygu da bir tehlikeye karşı duygusal olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak burada ayırım, korkunun genellikle bir nesnesi veya gerçek-nesnel bir nedeni olması noktasında olmaktadır.

Işık (1996)’a göre kaygı iç ya da dış dünyadan kaynaklanan bir tehlike ihtimali; kişi tarafından tehlike olarak algılanıp yorumlanan durumlar karşısında yaşanan bir duygudur. Kişi kendisini bir alarm durumunda ve bir şey olacaktı gibi bir duygu içinde hisseder. Freud (1969)’a göre kaygı yer zaman fark etmeksizin her şekilde karşılaşılabilecek olan nesnesi olmayan hatta bazen sebebi bile açıklanamayan rahatsız edici bir duygudur.

Kaygının çoğunlukla olumsuz bir duygulanım olduğu bilinse de normal koşullarda kişiyi olası yetersizlik ve incinebilme durumlarına karşı hazırlama ve koruma işlevi gördüğü belirtilmektedir (Arkonaç, 1999). Bu nedenle kaygının karşılaşılan yeni

veya ani bir durum sonucu kişinin ilgili değişikliğe adaptasyonunu sağlama gibi bir fonksiyonu olduğundan bahsedilebilir. Yine kaygının olası tehlikelere karşı kişiyi uyaran biyolojik bir ikaz sistemi olduğu da aktarılmaktadır (Çakır vd, 2010). Düşük seviyeli kaygının performansı olumlu etkilediği de çalışmalar arasında yer almaktadır (Öztürk, 1997).

Buraya kadar aktarılanlar çerçevesinde kaygının dört temel görünümü olduğundan bahsedilebilir (Bellibaş, 2004):

1. Bilişsel açıdan; kişinin yaşadığı kaygı durumuna ilişkin işlevsel olmayan olumsuz düşünceleri, bilişsel çarpıtmaları.
2. Duygusal açıdan; korku, huzursuzluk, endişe, çaresizlik, alarm duygusu, panik gibi hoş olmayan duyguların yaşanması.
3. Davranışsal açıdan; kaygı yaratan durumlardan kaçınma davranışı.
4. Fiziyojik açıdan; kaygının sebep olduğu çarpıntı, titreme, terleme gibi bedensel belirtiler.

1.2.1. Kaygı Çeşitleri

Spielberger'e (1966, 1972) göre kaygı ikiye ayrılmaktadır; durumluk kaygı, sürekli kaygı.

1.2.1.1. Durumluk Kaygı

Belli bir zaman içinde yoğunluğu değişen geçici bir durumdur. Merkezi sinir sisteminin uyarılmasıyla oluşan üzüntü, gerginlik gibi hoş gitmeyen hislerle tanımlanır (Spielberger, 1966,1972).

Durumluk kaygı genellikle mantıklı bir sebebe bağlanabilen, stresli zamanlarda yükselmelerin görüldüğü kaygı tipidir. Bireyin tehdit altında olduğunu hissettiğinde, çevreden kaynaklı bir stresin de etkisiyle artmaktadır. (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2003)

Bu kaygı türü, durumdan duruma yoğunluğu değişebilen, sürekli olmayan geçici duygusal bir reaksiyondur. Bireyin stres yaratan durumu kendisine karşı bir tehdit olarak algıladığı zaman durumluk kaygı düzeyi yüksek, bu tehlikeyi tehdit edici olarak algılamadığı durumlarda ise düşük olmaktadır (Özgüven, 2003).

1.2.1.2. Sürekli Kaygı

Sürekli kaygı bireyin psikolojik altyapısı ve stresli durumlara verdiği tepkiye göre farklılık gösteren kişinin kaygıya olan yatkınlığıdır. Sürekli kaygı sebebi belli olmayan bir kaygı çeşididir. Bu kaygı çeşidine sahip kişiler günlük hayatında olumsuz, gergin ve mutsuz olduklarını söyleyebiliriz.

Spielberger, sürekli kaygısı yüksek olan kişilerin, sürekli kaygısı düşük olan kişilerden daha çok yaşanan olayları tehlikeli veya tehdit edici olduklarını anlamaya eğilimli olduklarını belirtmiştir. Bu kaygı düzeyine sahip kişilerin karamsarlığa daha yatkın oldukları, durumluk kaygıyı da diğer insanlardan daha sık ve yoğun bir biçimde yaşadıkları belirtilmiştir (Öner and Le compte, 1983).

Sürekli kaygısı yüksek olan bireyler sürekli kaygısı düşük olan bireylere göre stres yaratan durumları daha çok tehlikeli ya da tehdit edici olarak algılamaktadırlar (Özgüven, 2003).

Kaygı duygusunun yoğunluğu oranında kişi algılama ve konsantrasyon problemleri yaşamakta, dikkat bozuklukları ortaya çıkmaktadır. Bu kaygı tipine sahip kişilerde, karamsarlık, duygusal açıdan güçsüzlük, sosyal ortamlardan kaçınma, kendini ifade edememe gibi belirtiler gözlenebilir (Dokulu, 2016; Karataş, 2012; Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2003).

Sürekli kaygı yaşayarak profesyonel bir yardıma başvuran kişilerin sayısı oldukça yüksektir. Bu kişiler yaşadıkları kaygı ile başa çıkmakta ve kaygıyı hafifletmek de yetersiz kalmaktadırlar (Eroğlu, 2006).

1.2.2. Kaygıya Farklı Yaklaşımlar

Davranışçı kurama göre kaygı, koşullu uyanların koşulsuz tepkilere neden olduğu sonradan öğrenilmiş bir duygulanım şeklidir. Sosyal öğrenme kuramına da uygun olarak çocuk kaygı karşısında ebeveyn tepkilerini model olarak almaktadır. Bilişsel yaklaşımda ise, kaygıyı belirleyen etken, kişinin olayı nasıl algıladığı ve nasıl yorumladığı noktasında ortaya çıkmaktadır. Algı ve yorumlarda düşünce sistemi çarpıtıldığı takdirde kaygı gerçekleşmektedir (Öztürk, 2006).

Otto Rank kaygının doğumla başladığını varsaymaktadır. Rank anneden ayrılma olarak tanımladığı doğum travmasının sonraki yaşamda karşılaşılan bütün ayrılmalarda tekrar ettiğini varsaymaktadır. İlk kaygı doğum travmasıdır ve sonraki süreçte yaşanacak kaygıların temel nedenini oluşturmaktadır. Doğum kaygısı, kişinin yaşamı boyunca hayat korkusu ve ölüm korkusu şeklinde ortaya çıkmaktadır (Geçtan, 1998).

Alfred Adler, aşağılık duygusunun kaygıya neden olduğunu savlamaktadır. Ona göre aşağılık duygusu nedeniyle kişi acı çekmekte, eksiklik duymaktadır. Söz konusu aşağılık duygusundan kurtulmak için üstünlük ve güvenlik kazanmak amacıyla kişi kaygı ile başkalarını kontrol etmeye çalışır. Adler'e göre çaresizlik duygusu kaygıya evrilmektedir (Çavusoğlu,1990).

Rollo May kaygıyı değerlendirmede varoluşçu bir yaklaşım sergilemektedir. Ona göre kaygı olumlu ve olumsuz olmak üzere iki farklı yöne sahiptir. Olumlu yönüyle kaygı insanı yüzleşmeye cesaret etmesi için kışkırtmaktadır ve böylece potansiyel yaşama olanaklarını hayata geçirmesini sağlamaktadır. Kaygının diğer yönü ise olumsuz ucu ifade etmektedir. Söz konusu imkanlardan -kendini gerçekleştirme gibi- kaçınıp güdük bir çerçeve içinde sınırlı ve kendi düşüncelerinin tutsağı olarak

yaşamaya sebep olan kaygıdır. May bu durumu kaygının acı ve mutsuzluk veren yönü olarak yorumlamaktadır. (Geçtan, 1998).

1.2.3. Yetişkinlerde Kaygıya Neden Olan Faktörler

Kaygının neden olan faktörler literatürde aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- 1- Kişinin karşılaştığı stres yaratacak uyarının şiddetinin fazla olması.
- 2- Uyarının yeniliği. Kişi tarafından ilk kez karşılaşılmış olması ve bu nedenle uygun baş etme yöntemlerinin bilinmemesi nedeniyle.
- 3- Uyarının oluşturacağı strese uygun ve başarılı savunma düzeneklerinin bulunmaması.
- 4- Bireyin kişilik özellikleri. Kaygı oluşumunu engelleyecek savunma düzeneklerinin ve başa çıkma yöntemlerinin şeklini ve türünü belirlemesi nedeniyle; örneğin yarışmacı kişilik özellikleri, şiddetli tepki oluşumundan sorumlu tutulmaktadır.
- 5- Cinsiyet. Örneğin, kadınlarda otonomik yanıtın daha zayıf olduğu ancak erkeklerin çalıştığı alanlarda çalışan kadınlarda otonomik yanıtın erkeklerle eşit olduğu görülmektedir.
- 6- Stres yaratacak uyarının kendisi ve birey ile ilişkili faktörlerdir (Berier, 1989).

2. İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Bağlanma İle İlgili Araştırmalar

Dünyada bağlanma kuramı ile ilgili pek çok araştırma yapılmasına rağmen, ülkemizde bağlanma kuramı hakkında yapılan çalışmalar sınırlıdır. Yurtiçinde ve yurt dışında bağlanma kuramına yönelik yapılan çalışmalardan bazıları kronolojik sırayla aşağıda sunulmuştur.

Main vd. (1985), yetişkin bağlanma stiline yönelik yaptığı çalışmalarında güvenli bağlanma örüntüsünü oluşturan kişilerin, diğer bağlanma örüntülerine sahip kişilere göre çocukluk çağı anılarını daha olumlu hatırladıklarını saptamışlardır.

Rice (1990), çalışmasında güvenli bağlanan ergenlerin sosyal yeterliliğinin ve empati kurabilme becerisinin yüksek olduğunu göstermiştir. Çalışmanın bir diğer sonucu da güvenli bağlanma örüntüsü kuran bireylerin daha az saldırgan davranışlar gösterdiklerini sergilemiştir.

Hortaçsu ve Cesur (1993), aile ortamında ve yetiştirme yurdunda büyüyen çocuklarla yaptıkları çalışmalarında; yetiştirme yurdunda büyüyen çocukların ailesinin yanında büyüyen çocuklara kıyasla daha fazla kaçınan ve kaygılı bağlanma geliştirdiklerini, daha az güvenli bağlanma örüntüsü oluşturduklarını bulmuşlardır.

Sümer ve Güngör (1999a), Bağlanma stillerinin dörtlü model temelinde ölçen ilişki anketini ve ilişki ölçekleri anketinin geçerliliğini ve güvenilirliğini ölçmüşlerdir. İki ölçeğin de dörtlü bağlanma modelinde tanımlanabileceğini bulmuşlardır.

Sümer ve Güngör (1999b), Ankara'da üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmalarında güvenli bağlanmayı oluşturan bireylerin, güvenli bağlanmayı oluşturamayan bireylere göre yüksek düzeyde benlik saygısı, akranları ile kurulan ilişkide memnuniyet, kişisel başarıya sahip bireyler olduklarını incelemiştir. Babadan algılanan ilginin özsayı ile yüksek düzeyde ilgili olduğunu saptamışlardır.

Lieberman, Doyle ve Markiewicz (1999), uzun dönemli yaptıkları araştırmalarında bebeklik döneminde güvenli bağlanma yaşayan kişilerle ergenlik döneminde tekrar görüştiklerinde de güvenli bağlanma yaşayan kişilerin; daha fazla yakın arkadaşlıklar kurduğu, arkadaşları tarafından lider vasfı ile değerlendirmelerinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Harvey ve Byrd (2000), üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin ailelerine bağlanmaları ile yaşadıkları sorunlar arasında kurdukları ilişki incelenmiştir. Güvenli bağlanmaya sahip kişilerin problemlerle karşılaştıkları zaman ailelerinden destek almaya eğilimli olduklarını saptamışlardır.

Gezer (2001), bağlanma ve aile yapısını birlikte incelemiştir. Yüksek aile uyumuna sahip ailelerde ergenlerin güvenli bağlanma örüntüsü içinde olduğu, düşük aile uyumuna sahip ailelerde yetişmiş ergenlerin ise kaygılı, korkulu ve kayıtsız bağlanma stillerine sahip olduklarını belirtmiştir.

İmamoğlu (2003), öfke ve öfkeyi ifade tarzları ile bağlanma arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya katılan katılımcılarda güvenli bağlanma örüntüsü oluşturanların öfkelerini daha az bastırdıkları; korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma örüntüleri oluşturan katılımcıların öfkeyi ifade tarzı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu bulmuşlardır.

Mikulincer vd. (2003), bağlanma davranışları ile empati arasındaki ilişkiyi incelenmişlerdir. Güvenli bağlanma örüntüsü kuran kişilerin empati kurma becerilerinin yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Çelik (2004), çalışmasında bağlanma stilleri yönelimli psiko-eğitim grup programı ile üniversite öğrencilerine yönelik olarak saplantılı bağlanmanın bireyler üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışma sonuçlarına göre benlik değeri yüksek olan bireylerin güvenli bağlanma puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Kararımak ve Duran (2005), üniversite öğrencileri ile yaptıkları, bağlanma stilleri ve çatışma çözme davranışları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında; güvenli

bağlanma stiline sahip öğrencilerin çatışma durumunda, işbirliği kurmada diğer bağlanma stillerine sahip öğrencilere göre daha olumlu davranışlar sergilediklerini bulmuşlardır.

Keser (2006), annenin bağlanma düzeyi ile çocuk yetiştirme sürecinin çocuğun bağlanma düzeyine etkisini incelemiştir. Güvenli bağlanan annelerin, çocuk yetiştirme sürecinde kabul ve ilgisinin yüksek olduğu, sıkı kontrolün düşük olduğunu; çocuğun güvenli bağlanmasıyla sıkı kontrol içeren ana-babalık stili arasında anlamlı bir ilişki olmadığını bulmuştur.

Onur (2006)'nın lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Sonuçlara göre güvenli bağlanma ile atılganlık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu bulgulamıştır.

Yıldız (2008), 9-10 yaşları arasında 100 çocuğun bağlanma örüntüleri ve annelerinin bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Sonuçlar incelendiğinde annesi güvenli bağlanma gerçekleştirmiş çocukların da güvenli bağlanma örüntüsünün oluşturdukları bulunmuştur.

Dykas, Ziv ve Cassidy (2008)'nin, 189 ergenle yaptıkları çalışmalarının bulgularına bakıldığında güvenli bağlanma gerçekleştirmiş bireylerin akranları tarafından daha fazla kabul edildikleri daha az reddedildikleri saptanmıştır. Güvenli bağlanma örüntüsünü oluşturmuş bireyler akranları tarafından daha az saldırgan ve utangaç olarak tanımlanmaktadır.

Haliloğlu (2008), Malatya il merkezinde 9. sınıfa devam eden öğrencilerin bağlanma biçimi ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma verilerine göre yalnızlık düzeyi düşük olan öğrencilerin güvenli bağlanma örüntüsü geliştirdiklerini, yalnızlık düzeyi yüksek olan öğrencilerin daha çok kaygılı ve kaçınmalı bağlanma örüntüleri oluşturdukları görülmüştür.

Brumariu ve Kerns (2008), anne-çocuk bağlanma davranışının orta çocukluk dönemindeki sosyal kaygı belirtilerini incelemiştir. Çalışma sonuçları incelendiğinde

sosyal kaygı ve bağlanma stillerine ait ölçümler, güvenli bağlanmayla sosyal kaygı arasında düşük düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur.

İlaslan (2009), Konya ili Meram ilçesinde yaptığı çalışmasında çocukların bağlanma davranışlarının özlük niteliklerini ve anne bağlanma stillerini incelemiştir. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde annenin bağlanma stillerinin okul öncesi dönem çocuklarının bağlanma örüntülerinde tanımlayıcı rol oynadığı görülmektedir. Ebeveyn çocuk arasındaki bağlanma örüntüsü çocuğun sağlıklı bir duygusal gelişiminin olması açısından önemli bir noktadır.

Cebeci (2009), tek ebeveyne sahip ailelerden gelen çocukların bağlanma stillerini ile bu çocukların bağlanma ve kaygı durumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Boşanmış ebeveynlere sahip çocuklarda güvenli bağlanma ile durumluk kaygı düzeyleri arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğunu saptamıştır.

Sümer ve Şendağ (2009), orta çocukluk dönemindeki çocuklarla yaptıkları çalışmalarında ebeveyne bağlanmanın benlik saygısı ve kaygıya olan etkisini incelemişlerdir. Araştırmada aynı zamanda Kerns, Klepac ve Cole'nun (1996) geliştirmiş oldukları Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği'nin Türk örnekleme üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını da yapmışlardır. Araştırma sonucunda ebeveyne güvenli bağlanan öğrencilerin benlik algılarının yüksek, kaygı puanlarının ise düşük olduğunu bulgulamışlardır.

Göçener (2010), çalışmasında bağlanma düzeyleri ile kişiler arası ilişki tarzları arasındaki ilişkiyi araştırmış olup çalışmadaki katılımcıların annelerine olan bağlılıkları ile babalarına olan bağlılıkları arasında anlamlı düzeyde olumlu ilişkiler bulmuştur.

Akdağ (2011), 12-17 yaş aralığında olan 100 gönüllü ergen ve onların ebeveynleri ile yaptığı çalışmasında, ergenlerin bağlanma stili ile ebeveynlerinin bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi ve bağlanmayı etkileyen faktörlerin ergenlerin bağlanma stilleri üzerine olan etkilerini incelemiştir. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, güvenli bağlanma stiline sahip annelerin çocuklarının güvenli bağlanma örüntüsü oluşturma

oranının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışmada ayrıca cinsiyetin ergenlerde bağlanma stilleriyle ilişkisi incelendiğinde, güvenli bağlanmanın cinsiyetler arasında bir farklılık oluşturmadığı bulunmuştur.

Hershenberg vd. (2011), çalışmasında ergenlerde güvenli bağlanma ve duygusal davranışlar arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Ergenlerin ilk bakıcıları ile yaptıkları çalışma da güvenli bağlanmayı sağlayan ergenlerin daha pozitif olduklarını, daha az sıkıntı yaşadıklarını saptamışlardır.

Özdemir ve Koruklu (2013), ilk ergenlik döneminde olan 153 ergen katılımcının katıldığı çalışmalarında; ana-babaya bağlanma, okula bağlanma ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Sonuçlar incelendiğinde anne babaya bağlanmanın yaşam doyumu ile olumlu ilişki içinde olduğunu; okula bağlanmanın ise sadece öğretmene bağlanma ve ergenlerin yaşam doyumu ile olumlu ilişki gösterdiğini bulmuşlardır.

Kırimer vd. (2014) Brenning, Soenens, Braet ve Bosmans (2011) tarafından orta çocukluk döneminde ebeveynlere bağlanma boyutlarını ölçmek amacıyla oluşturulan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II)'nin Türk örnekleme üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını yapmışlardır. Çalışma sonucunda ebeveyne güvenli bağlanma, arkadaşlara bağlanma, sürekli kaygı, benlik algısı, arkadaşlık kalitesi ve yaşam doyumu ile beklenen yönde ve anlamlı olarak ilişkili olduğunu bulmuşlardır.

Tuna (2015), ortaokullarda eğitim gören 6, 7, 8. Sınıf öğrencilerinin ebeveynleri ile olan bağlanma ilişkisinin internet bağımlılığına etkisini incelemiştir. Sonuçlar incelendiğinde ebeveyne güvenli bağlanma ile internet bağımlılığı arasında düşük düzeyde, anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Akyol (2017), çalışmasında ilkökul çağı çocuklarda bağlanmanın ebeveyn dürtüselliği ile ilişkilerinin karşılaştırılmasını incelemiştir. Çalışma da Kern's Güvenli Bağlanma Ölçeği, Barrat Dürtüsellik Ölçeği kullanılmıştır. Sonuçlar incelendiğinde çocukların anneye güvenli bağlanma düzeyleri arttıkça babaya

güvenli bağlanma düzeylerinin arttığı; annelerin dürtüsellik düzeyleri arttıkça çocukların babaya bağlanma düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir.

Çelik vd. (2017) çalışmalarında orta çocukluk dönemindeki çocukların ebeveynlerine olan güvenli bağlanma tarzları ile mükemmeliyetçi özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmalarında Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği ve Çocuk Ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği'ni kullanmışlardır. Araştırma sonuçları incelendiğinde anneye güvenli bağlanma tarzının çocukların cinsiyet, okul öncesi eğitim alıp almama ve kardeş sayısına göre farklılaştığı; anneye güvenli bağlanma ile sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu saptamışlardır.

Sumbas ve Sezer (2017), Kayseri'nin Melikgazi ilçesinde 6. ve 7. sınıfa devam eden 685 öğrencinin katıldığı araştırmalarında anne-babaya bağlanmayı incelemişlerdir. Çalışma da çocukların annelerine güvenli bağlanmalarının anne babalarının eğitim düzeyleri ve çocukların okul başarıları ile anlamlı düzeyde farklılaştığı, babalara güvenli bağlanmanın ise sadece okul başarısı ile anlamlı bir ilişkisi olduğunu bulgulamışlardır.

Çankaya ve Canbulat (2017), orta çocukluk döneminde umut ve ebeveyne güvenli bağlanmayı incelemek amacıyla 380 çocukla çalışmışlardır. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği ve Çocuklarda Umut Ölçeğini uygulamışlardır. Çalışma da anne ve babaya güvenli bağlanma ile çocuklarda umut değişkeni arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulmuşlardır.

Evirgen ve Kahraman (2018), Karabük il merkezinde anaokulları ve ilkokullara bağlı anasınıflarında 140 öğrenci ile yapmış oldukları çalışmalarında, okul öncesi dönem çocuklarında bağlanma ve benlik algısı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Sonuçlar incelendiğinde çocukların bağlanma düzeyleri ve benlik algıları arasında anlamlı ilişki olduğu; çocukların bağlanma düzeyleri arttıkça genel benlik ve sosyal benlik algıları da arttığını bulgulamışlardır.

2.2. Ebeveyn Kaygıları İle İlgili Araştırmalar

Yurtiçinde ve yurt dışında ebeveyn kaygılarına yönelik yapılan çalışmalardan bazıları kronolojik sırayla aşağıda sunulmuştur.

Doğru ve Arslan (2008), engelli çocuğu olan 51 annenin sürekli kaygı düzeyleri ile durumluk kaygı düzeylerini karşılaştırmışlardır. Spielberger'in Sürekli-Durumluk Kaygı Envanteri'ni uygulamışlardır. Araştırma sonucunda annelerin çoğunluğunda sürekli kaygıya rastlanmış; annenin eğitim durumuna göre kaygı düzeyinde artış olduğu belirlenmiştir.

Coşkun ve Akkaş (2009), yaptıkları çalışmada engeli çocuğa sahip olan annelerin sürekli kaygıları ile sosyal destek algıları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Kahramanmaraş Rehberlik Araştırma Merkezi'ne başvuran 150 anne ile görüşmüşlerdir. Çalışma sonucunda engelli çocuğa sahip olan annelerin sürekli kaygı düzeylerinin yüksek olduğunu; sosyal destek düzeyiyle kaygı düzeyleri arasında ters bir ilişki olduğunu bulgulamışlardır. Ayrıca, annelerin eğitim düzeyleri ve aile gelir düzeylerinin yükselmesiyle, sürekli kaygı düzeylerinin düştüğü saptamışlardır.

Pereira vd. (2013), 82 çocuk ve ebeveyni ile yaptıkları çalışmada çocukların kaygı düzeyi ile anne-baba kaygısı, sürekli anksiyete, aşırı koruyuculuk ve duygusal destek arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma da anne sürekli kaygısı ile baba aşırı koruyuculuğu ve kaygısının, çocukların kaygısı üzerinde anlamlı bir ilişkisinin olduğu bulunmuştur.

Çelen (2013), prematüre bebeği olan anne ve babaların kaygı düzeylerini incelemiştir. Spielberger'in Sürekli-Durumluk Kaygı Envanteri'ni ve çalışmacının kendi hazırlamış olduğu Ebeveyn Bebek Bilgi formunu uygulamıştır. Çalışma sonunda prematüre bebeği olan anne ve babaların hafif düzeyde kaygı yaşadıkları; annelerin sürekli kaygıları ile babaların sürekli kaygıları arasında istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Can (2015), İstanbul ilinde anaokuluna devam eden; anneden ayrılma güçlüğü, sınıfa girmek istememe, sınıfa girse bile sürekli ağlama sorunlarını yaşayan, 2-6 yaş aralığında bulunan çocukları gözlemleyip anneleri ile çalışma yapmıştır. Çalışma sonucunda annelerinin sürekli kaygı düzeyleri ile oluşturulan güvensiz bağlanma örüntüleri (korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma) arasında anlamlı bir ilişki saptamıştır.

Karakaş (2016), çalışmasında 4-16 yaş grubunda kekemelik tanısı alan çocukların ebeveynlerinin yaşadığı kaygı ile başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre; kekeme çocuğu olan ebeveynlerin durumluk kaygılarının kekeme çocuğu olmayan ebeveynlere göre daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Turhan (2017), çalışmasında anne-babası boşanmış 9-12 yaşlarındaki çocukların kaygı düzeyleri ile annelerin kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelemiştir. Araştırma sonucunda annenin durumluk ve sürekli kaygısının, çocuğun durumluk ve sürekli kaygısını pozitif yönde etkilediği bulunmuştur.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı ve Modeli

Bu araştırma, orta çocukluk döneminde bulunan (6-12 yaş) çocukların ebeveynlerinin kaygı düzeyleri ile çocukların ebeveynlerine bağlanma düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla kesitsel analitik tipte planlandı.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Kırklareli İlindeki 6-12 yaş arasındaki ilkokul ve ortaokula devam eden 1., 2., 3., 4., 5., 6. ve 7. sınıf çocuklardan oluşmaktadır.

Araştırmanın örnekleme ise; araştırmaya dahil edilecek çocuklardan 1., 2. ve 3. sınıfların okuma, okuduğunu anlama, anlamlandırma konusunda yetersiz olacağı ve ergenlik döneminde bulunan 6. ve 7. sınıfların psikososyal yönden çalkantılı dönemde bulunmalarından dolayı vereceği cevapların araştırma sonuçlarına olan güvenirliliği etkileyeceği düşünülerek araştırmaya sadece Kırklareli İl merkezinde okula devam eden 4. ve 5. sınıf öğrencileri (n=1639) ve bu öğrencilerin ebeveynlerinin dahil edilmesi planlandı. Kırklareli İl merkezinde okula devam eden 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin okul bazındaki öğrenci sayıları Kırklareli İl Milli Eğitim Bakanlığı Müdürlüğü'nden dilekçe yoluyla öğrenildi.

Örneklem hesaplanmasında 4. Sınıf öğrencilerin evren sayısı 776 olarak alındığında Epi info programında %50 prevalans, %95 güven aralığı, %5 hata payı ve desen etkisi 2 alındığında Min. n=297 öğrenciye; 5. Sınıf öğrencilerin evren sayısı 863 olarak alındığında Epi info programında %50 prevalans, %95 güven aralığı, %5 hata payı ve desen etkisi 2 alındığında Min. n=316 öğrenciye ulaşılması planlandı. Kırklareli İl merkezinde ilkokul ve ortaokullardaki 4. ve 5. sınıf toplam öğrenci sayıları göz önünde bulundurularak örneklem sayısına ulaşmak için 3'er okul seçilmesinin yeterli olduğu düşünüldü.

4. sınıf örnekleme için Kırklareli il merkezindeki 11 ilkokuldan rastgele örneklem seçim yöntemi kullanılarak Kırkşehitler İlkokulu, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu ve Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu'nun; 5. sınıf örnekleme için Kırklareli il merkezindeki 11 ortaokuldan rastgele örneklem seçim yöntemi kullanılarak Cumhuriyet Ortaokulu, Atatürk Ortaokulu, Mustafa Dalcı Ortaokulu'nun araştırmaya dahil edilmesi planlandı.

Araştırmaya alınma kriterleri; Kırkşehitler İlkokulu, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu ve Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu, Cumhuriyet Ortaokulu, Atatürk Ortaokulu, Mustafa Dalcı Ortaokulu'nda okuyor olmak, işitme ve anlamada engeli bulunmamak ve çalışmaya katılmaya gönüllü olmaktır. Alınmama kriterleri, araştırmaya katılmayı kabul etmeme ve soruları yanıtlamaktan vazgeçmektir.

Araştırmaya ebeveynlerinden izin alınarak katılan gönüllü öğrencilerin örneklem tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 3.1. Öğrencilere İlişkin Tanıtıcı Özellikler (n:463)

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Sınıf		
4.Sınıf	234	50,5
5. Sınıf	229	49,5
Okul		
Mustafa Dalcı Ortaokulu	33	7,1
Kırkşehitler İlkokulu	24	5,2
Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	70	15,1
Atatürk Ortaokulu	103	22,2
Cumhuriyet Ortaokulu	93	20,1
Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu	140	30,2
Aile tipi		
Çekirdek aile	367	79,3
Geniş aile	73	15,8
Parçalanmış aile	23	5,0

3.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, Aralık 2018 - Nisan 2019 tarihleri arasında, Kırklareli il merkezinde bulunan 3 ilkokulda (Kırkşehitler İlkokulu, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu ve Hamdi

Helvacioğlu İlkokulu) ve 3 ortaokulda (Cumhuriyet Ortaokulu, Atatürk Ortaokulu, Mustafa Dalcalı Ortaokulu) olmak üzere toplam 6 okulda yürütüldü.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan ebeveynler ve öğrenciler için sosyo-demografik veriler hakkında bilgi edinilmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyodemografik Form ile Spilberger Durumluk Sürekli Kaygı envanteri ve Kerns Güvenli Bağlanma ölçeği kullanıldı.

3.4.1. Sosyo-demografik Form

Sosyo-demografik form, araştırmaya katılan çocuk ve ebeveynlerin bazı demografik bilgilerini saptamak amacıyla, literatür bilgileri doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturuldu. Form, ebeveynin yaşı, eğitim düzeyi, çalışma durumu, çocuk sayısı, aile tipi, çocuğunu tanımlaması, çocuk yetiştirmeyi tanımlaması, üzücü olay yaşama durumu, çocuğun sınıfı gibi verileri içeren 11 sorudan oluşmaktadır (Ek 5).

3.4.2. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği

Kerns, Klepac ve Cole (1996) tarafından geliştirilen Sümer ve Şendağ (2009) tarafından Türkçe'ye geçerlilik ve güvenilirliği yapılan Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği anne ve baba formundan oluşmaktadır. Anne ve baba formlarındaki tek farklılık anne formunda 'anne', baba formunda 'baba'nın kullanılmış olmasıdır. Ölçekte her madde için birbirinden zıt yönde iki tane düşünce tanımı verilmektedir. Öğrencilerden öncelikle bu iki maddeden birini seçmeleri istenmektedir. Daha sonra da bu maddeye 'Biraz' mı yoksa 'Çok' mu benzediklerini seçmeleri istenmektedir.

Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği, orta çocukluk dönemi ergenlik öncesi çocuklara uygun olarak geliştirilmiştir. Ölçek anne formu için 15, baba formu için 15 soru olmak üzere toplam 30 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 7 soru (1, 3, 4, 9, 10,

13, 15) ters kodlanarak puanlamaya dahil edilmektedir. Kerns ve arkadaşlarının (1996) yaptıkları çalışmada, Cronbach α değerinin 0,84 olduğu ve test tekrar test güvenilirliğine ($r = 0,74$) sahip olduğu görülmektedir (Kerns, Klepac ven Cole, 1996). Ölçeğin Türkçe'ye geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında, ölçeğin hem anne hem de baba formlarının yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu belirtilmiştir. Cronbach alfa değerlerinin anne formu için 0,84, baba formu için 0,88 olduğu görülmektedir. (Sümer ve Sendağ, 2009).

Ölçekten alınacak en düşük puan 15, en yüksek puan 60'dır. Yüksek puanlar ebeveynlere karşı güvenli bağlanmaya karşılık gelmektedir.

3.4.3. Spielberger Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri

Spielberger ve arkadaşları tarafından geliştirilen (1970) Durumluk Sürekli Kaygı Ölçeği'nin Türkiye'ye geçerlilik ve güvenilirliği Öner ve Le Compte tarafından 1977 yılında yapılmıştır (Öner, 1983; Akt: Özyurt, 2013). Ölçeğin normal ve hasta örnekleriyle yapılan çalışmalar sonucu elde edilen güvenilirlik katsayılarının. 83 ile. 87 arasında değiştiği bildirilmektedir (Aydemir ve Köroğlu, 2000; Özusta, 1995; Şahin ve diğerleri, 2002).

Öz değerlendirme türünde olan ölçek, toplam 40 maddeden oluşmaktadır. 4'lü likert tipte olan ölçekte, sorulardan 20'si Durumluk kaygıyı diğer 20 maddesi ise Sürekli kaygıyı değerlendirmektedir. Ölçekte bazı maddeler ters kodlanarak puanlanmaktadır. Durumluk Kaygı Envanterinde ters kodlanarak puanlanan maddeler 3, 4, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 17, 18'dir. Sürekli Kaygı Envanterinde ise 22., 23., 24., 25., 28., 29., 31., 32., 34., 35., 37., 38. ve 40. maddelerdir. Ölçekten alınacak en yüksek puan Durumluk Kaygı için 80, Sürekli Kaygı için 80'dir. Ölçekten alınacak en düşük puan Durumluk Kaygı için 20, Sürekli Kaygı için 20'dir. Yüksek puan yüksek kaygıyı ifade etmektedir.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmanın etik kurul izni alındıktan sonra Kırklareli İl Milli Eğitim Bakanlığı Müdürlüğü'nden araştırmayı yürütmek için araştırmaya dahil edilen okullardan (Kırkşehitler İlkokulu, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu ve Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu, Cumhuriyet Ortaokulu, Atatürk Ortaokulu, Mustafa Dalcalı Ortaokulu) kurum izinleri alındı (Ek 7). Alınan kurum izinlerinden sonra okul yönetimi ile yüz yüze görüşülerek verilerin toplanması için öğrencilerin ders programlarındaki en uygun gün ve saatler belirlendi. Belirlenen gün ve saatte öğretmen eşliğinde derse girilerek çalışmaya katılmanın gönüllülüğü ile ilgili öğrencilere bilgi verildi ve ebeveynlerine iletmeleri için gönüllü onam formu verildi. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan ebeveynler gönüllü onam formunu imzalayarak sosyodemografik formu ve Spilbelger Durumluk Sürekli Kaygı envanterini doldurdu. Onamları alınan ebeveynlerinin çocuklarından anne ve babaları için Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğini doldurmaları istendi. Her öğrenci için anket formlarının uygulama süresi ortalama 10 dakikadır.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırma verileri bilgisayara geçilerek dökümleri yapıldı. Verilerin denetimi, yönetimi ve analizi SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 15.0 programı kullanıldı. Öğrencilerin ve ebeveynlerin sosyo-demografik bilgileri ile ilgili bulguların sayı, yüzde dağılımları yapıldı ve tanımlayıcı tablolara dönüştürüldü.

Öğrencilerin ve ebeveynlerin ölçek puanları hesaplanarak ölçek puan ortalamaları ve standart sapmaları belirlendi. Niceliksel verilerin normal dağılım testleri uygulanarak çalışma parametrelerinin normal dağılım gösterip gösterilmediğine bakıldı. Normal dağılıma uyan niceliksel verilerin bağımsız gruplar arası karşılaştırılmasında Bağımsız Gruplarda T Testi, normal dağılım göstermeyen verilerin gruplar arası karşılaştırılmasında Kruskal Wallis Testi kullanıldı. Sonuçlar, % 95' lik güven aralığında, $p < 0,05$ düzeyi anlamlı kabul edilerek değerlendirildi. Ölçek puanları arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için Pearson Korelasyon Testi kullanıldı.

Sonuçlar, % 95' lik güven aralığında, $p<0,05$ düzeyi anlamlı kabul edilerek değerlendirildi.

3.7. Araştırmanın Güçlü Yönleri

Anne bebek bağlanması, okul öncesi dönemde bağlanma, ergenlik ve yetişkinlik yıllarında bağlanma son dönemlerde farklı çalışmalarda işlenmektedir (Anafarta, 2007; Günaydın, Selçuk, Sümer ve Uysal, 2005; Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal, 2005; Sümer, 2006; Sümer ve Güngör, 1999; Türköz, 2007; Uluç, 2006). Ancak literatür taramaları sonucunda Orta Çocukluk Döneminde bağlanmayı inceleyen araştırmalar oldukça sınırlıdır. Bu bağlamda araştırma sonucunda elde edilen verilerin, ulusal ve uluslararası literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.8. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma kapsamına, Kırklareli İlindeki 6-12 yaş arasındaki ilkokul ve ortaokula devam eden öğrencilerden sadece 4. ve 5. sınıflar dahil edilmesi ancak diğer sınıfların araştırma örneğine alınmaması ve araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveynlerinden sadece biri araştırmaya katıldığı ve iki ebeveyne ait Durumluk Sürekli Kaygı Ölçeği'nin puanı olmadığından Durumluk Sürekli Kaygı Ölçeği'nin Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği anne ve baba formu ile karşılaştırılmasında veri kaybı yaşanması araştırmanın sınırlılıklarındandır.

4. BULGULAR

Araştırma bulguları üç bölümde ele alınmıştır.

1. Öğrenciye ve ebeveyne ilişkin tanıtıcı özellikler
2. Öğrenciye ve ebeveyne ilişkin tanıtıcı özellikler ile Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği ve Sürekli ve Durumluluk Ölçeği arasındaki farklar
3. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği ile Sürekli ve Durumluluk Ölçeği arasındaki ilişki'dir.

4.1. Öğrenciye ve Ebeveyne İlişkin Tanıtıcı Özellikler

Bu bölümde öğrencilerin ve ebeveynlerin bazı sosyo-demografik özellikleri değerlendirilmiştir.

Tablo 4.1. Öğrencilere İlişkin Tanıtıcı Özellikler (n:463)

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Sınıf		
4.Sınıf	234	50,5
5. Sınıf	229	49,5
Okul		
Mustafa Dalcı Ortaokulu	33	7,1
Kırkşehitler İlkokulu	24	5,2
Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	70	15,1
Atatürk Ortaokulu	103	22,2
Cumhuriyet Ortaokulu	93	20,1
Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu	140	30,2
Aile tipi		
Çekirdek aile	367	79,3
Geniş aile	73	15,8
Parçalanmış aile	23	5,0

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin % 50,5'i 4. sınıf, % 49,5'i 5. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin % 7,1'i Mustafa Dalcı Ortaokulu'na, % 5,5'si Kırkşehitler İlkokulu'na, % 15,1'i Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'na, % 22,2'si Atatürk

Ortaokulu'na, % 20,1'i Cumhuriyet Ortaokulu'na, % 30,2'si Hamdi Helvacioğlu İlkokulu'na devam etmektedir.

Yaşadıkları aile tipine göre dağılımlarına bakıldığında; öğrencilerin %79,3'ü çekirdek aile, % 15,8'i geniş aile, %5,0'i parçalanmış aile tipine sahiptir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin Ebeveynlerine İlişkin Tanıtıcı Özellikleri (n:463)

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Anketi dolduran ebeveyn		
Anne	349	75,4
Baba	114	24,6
Çocuk doğduğunda ebeveynin yaşı		
18 yaş altı	9	1,9
18-24	117	25,3
25-30	212	45,8
31-37	105	22,7
38 yaş ve üstü	20	4,3
Ebeveynin eğitim durumu		
Okur yazar değil	8	1,7
İlkokul mezunu	94	20,3
Ortaokul mezunu	65	14,0
Lise	188	40,6
Üniversite ve üstü	108	23,3
Ebeveynin çalışma durumu		
Evet	270	58,3
Hayır	193	41,7
Ebeveynin çocuğunu tanımlaması		
Çocuğum sakindir	233	50,3
Çocuğum yaramazdır	39	8,4
Çocuğum hırçındır	20	4,3
Çocuğum hareketlidir	145	31,3
Diğer	26	5,6
Ebeveynin çocuk yetiştirmeyi tanımlaması		
Mutluluk verici	314	67,8
Korku verici	19	4,1
Stresli	36	7,8
Yorucu	63	13,6
Diğer	31	6,7
Son bir yılda sizi üzen olay olma durumu		
Evet	195	42,1
Hayır	268	57,9
Evet ise olay (n:195)		
Maddi sorunu	63	13,6
Ölüm	49	10,6
Afet	3	0,6
Diğer	80	17,3
Eşiniz ile iletişiminiz		
Uyumluyuzdur	220	47,5

Tablo 4.2. devam. Öğrencilerin Ebeveynlerine İlişkin Tanıtıcı Özellikleri (n:463)

Ortak bir noktada anlaşabiliriz	167	36,1
Uyum sorumlularımız vardır	50	10,8
Genellikle eşimin istekleri olur	26	5,6
Sahip olunan çocuk sayısı	ort ± SS	Ortanca (min;max)
	1,99±0,78	2 (min:1;max:6)

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin ebeveynlerinden % 75,4'ünün annesi, % 24,6'sının babası araştırmaya katılmıştır.

Çocuğu doğduğunda, ebeveynlerden % 1,9'u 18 yaş altı, % 25,3'ü 18-24 yaş, % 45,8'i 25-30 yaş, % 22,7'si 31-37 yaş, % 4,3'ü 38 yaş ve üstü olduğu görülmektedir.

Ebeveynlerin % 1,7'si okur yazar değil, % 20,3'ü ilkokul mezunu, % 14,0'ü ortaokul mezunu, % 40,6'sı lise, % 23,3'ü üniversite ve üstü eğitim düzeyine sahiptir.

Ebeveynlerin çalışma durumlarına bakıldığında, % 58,3'ünün çalışıyor olduğu, % 41,7'sinin çalışmıyor olduğu bulunmuştur.

Çalışmaya katılan ebeveynlerden çocuğunu tanımlaması istendiğinde, ebeveynlerin % 50,3'ü "çocuğum sakindir", % 8,4'ü "çocuğum yaramazdır", % 4,3'ü "çocuğum hırçındır", % 31,3'ü "çocuğum hareketlidir", % 5,6'sı "diğer" olarak çocuğunu tanımlamıştır.

Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye tanımlaması incelendiğinde, %67,8'i mutluluk verici olarak, % 4,1'i korku verici olarak, %7,8'i stresli olarak, % 13,6'sı yorucu olarak, %6,7'si diğer olarak tanımlamıştır.

Ebeveynlere son bir yılda üzücü bir olay olup olmadığı sorulduğunda, % 42,1'inin üzücü bir olay yaşadığı, % 57,9'unun üzücü bir olay yaşamadığı belirlenmiştir. Ebeveynlerden son bir yılda üzücü olay yaşadığını belirtenlerin % 13,6'sının maddi sorun yaşadığı, % 10,6'sının ölüm yaşadığı, % 0,6'sını bir afet olayı yaşadığı bulunmuştur.

Ebeveynler eşleri ile olan iletişimlerinde, % 47,5'inin uyumlu olduğu, %36,1'inin ortak bir noktada anlaşabildikleri, %10,8'inin uyum sorunları olduğu, %5,6'sının ise genellikle eşlerinin isteklerinin olduğu görülmektedir.

Ebeveynlerin sahip olduğu çocuk sayısı $1,99 \pm 0,78$ (ort \pm SS) ve ortanca değeri 2 (min:1;max:6)'dir.

4.2. Öğrenciye ve Ebeveyne İlişkin Tanıtıcı Özellikler İle Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği ve Sürekli ve Durumluluk Ölçeği Arasındaki Farklar

Bu bölümde, öğrencilerin ve ebeveynlerin bazı özellikleri ile Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği ve Sürekli ve Durumluluk Ölçeği arasındaki farklar değerlendirilmiştir.

Tablo 4.3. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği ve Sürekli ve Durumluluk Ölçeği Puan Ortalamaları

Ölçek Puanları	n	Ort	SS
KGBÖ_Anne	463	46,73	7,78
KGBÖ_Baba	463	45,09	8,78
Sürekli Kaygı Ölçeği	463	40,80	8,75
Durumluk Kaygı Ölçeği	463	35,02	10,48

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin, anneleri için Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği puan ortalaması $46,73 \pm 7,78$ ve babaları için Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği puan ortalaması $45,09 \pm 8,78$ 'dir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin, Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları $40,80 \pm 8,75$, Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalamaları ise $35,02 \pm 10,48$ 'dir.

Tablo 4.4. Öğrencilere ve Annelerine İlişkin Özellikler ile Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) Puanı Arasındaki Farklar

Özellikler	n	KGBÖ Anne Puanı ort ± SS	Test İstatistiği	
			t, x ²	p
Sınıf			-0,016 ^a	0,203
4.Sınıf	234	46,73±7,53		
5. Sınıf	229	46,74±8,04		
Okul			53,521 ^b	0,000**
Mustafa Dalcalı Ortaokulu	33	47,39±7,68		
Kırkşehitler İlkokulu	24	45,12±8,26		
Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	70	46,71±7,57		
Atatürk Ortaokulu	103	50,31±7,44		
Cumhuriyet Ortaokulu	93	42,55±6,81		
Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu	140	47,01±7,39		
Aile tipi			4,631 ^b	0,099
Çekirdek aile	367	47,13±7,50		
Geniş aile	73	44,65±8,69		
Parçalanmış aile	23	46,95±8,37		
Annenin çocuk doğduğunda yaşı			7,872 ^b	0,096
18 yaş altı	9	45,88±8,31		
18-24	107	47,20±7,73		
25-30	163	45,80±7,76		
31-37	61	48,55±8,18		
38 yaş ve üstü	9	49,77±7,42		
Annenin eğitim durumu			5,289 ^b	0,259
Okur yazar değil	7	45,42±10,76		
İlkokul mezunu	78	47,96±7,91		
Ortaokul mezunu	52	45,53±8,81		
Lise	148	46,22±7,54		
Üniversite ve üstü	64	47,98±7,32		
Annenin çalışma durumu			-1,919 ^a	0,056
Evet	169	45,98±7,88		
Hayır	180	47,60±7,79		
Annenin çocuğunu tanımlaması			2,120 ^b	0,714
Çocuğum sakindir	174	47,05±7,81		
Çocuğum yaramazdır	23	44,52±9,13		
Çocuğum hırçındır	18	46,55±8,03		
Çocuğum hareketlidir	113	47,06±7,76		
Diğer	21	46,33±7,60		
Annenin çocuk yetiştirmeyi tanımlaması			5,711 ^b	0,222
Mutluluk verici	237	47,43±7,54		
Korku verici	9	41,77±9,95		
Stresli	31	46,96±7,12		
Yorucu	48	45,52±8,76		
Diğer	24	45,04±8,62		
Son bir yılda sizi üzen olay olma durumu			0,146 ^a	0,884
Evet	147	46,89±7,61		
Hayır	202	46,76±8,06		
Annenin eşi ile iletişimini tanımlaması			0,831 ^b	0,842
Uyumluyuzdur	158	47,15±7,98		
Ortak bir noktada anlaşabiliriz	136	46,58±7,58		
Uyum sorumlularımız vardır	38	45,94±8,57		

Tablo 4.4. Devam. Öğrencilere ve Annelerine İlişkin Özellikler ile Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) Puanı Arasındaki Farklar

Genellikle eşimin istekleri olur	17	47,52±7,87
*p<0,05	**p<0,01	^a t: Bağımsız Gruplarda T Testi ^b KW: Kruskal Wallis Testi

4. sınıf öğrencilerinin Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Anne) puanı ortalaması (46,73±7,53) ile 5. sınıf öğrencilerin Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Anne) puanı ortalaması (46,74±8,04) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p>0,05$) bulunmamıştır.

Öğrencilerin devam ettikleri okul açısından Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Anne) puanı ortalamalarına bakıldığında; Mustafa Dalcı Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin puan ortalamasının 47,39±7,68, Kırkşehitler İlkokulu'na devam eden öğrencilerin puan ortalamasının 45,12±8,26, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'na devam eden öğrencilerin puan ortalamasının 46,71±7,57, Atatürk Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin puan ortalamasının 50,31±7,44, Cumhuriyet Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin puan ortalamasının 42,55±6,81, Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu'na devam eden öğrencilerin puan ortalamasının 47,01±7,39 olduğu bulunmuştur. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Anne) puanı ortalamaları öğrencilerin devam ettikleri okul açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu (KW: 53,521, p: 0,000) bulunmuştur.

Öğrencilerden çekirdek aile tipine sahip olanların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Anne) puanı ortalaması 47,13±7,50, geniş aileye sahip olanların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Anne) puanı ortalaması 44,65±8,69, parçalanmış aileye sahip olanların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Anne) puanı ortalaması 46,95±8,37 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin sahip olduğu aile tipi açısından karşılaştırıldığında Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark ($p>0,05$) yoktur.

Ölçek puan ortalaması araştırmaya katılan annelerin çocuklarını doğurdukları yaş açısından karşılaştırıldığında; 18 yaş altı (45,88±8,31), 18-24 yaş (47,20±7,73), 25-

30 yaş (45,80±7,76), 31-37 yaş (48,55±8,18), 38 yaş ve üstü (49,77±7,42) olması açısından anlamlı bir fark olmadığı ($p>0,05$) bulunmuştur.

Araştırmaya katılan annelerden okuryazar olmayanların ölçek puan ortalaması 45,42±10,76, ilkokul mezunu olanların ölçek puan ortalaması 47,96±7,91, ortaokul mezunu olanların ölçek puan ortalaması 45,53±8,81, lise mezunu olanların ölçek puan ortalaması 46,22±7,54, üniversite ve üstü mezunu olanların ölçek puan ortalaması 47,98±7,32'dir. İstatistiksel açıdan annelerin eğitim durumu ile öğrencilerin Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalamaları arasında anlamlı fark ($p>0,05$) yoktur.

Çalışan annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puanı ortalaması 45,98±7,88 iken, çalışmayan annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması 47,60±7,79'dir. Annenin çalışma durumu ile çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması arasında anlamlı fark ($p>0,05$) bulunmamaktadır.

Çocuğunu sakın olarak tanımlayan annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması 47,05±7,81, çocuğunu yaramaz olarak tanımlayan annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması 44,52±9,13, çocuğunu hırçın olarak tanımlayan annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması 46,55±8,03, çocuğunu hareketli olarak tanımlayan annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması 47,06±7,76'dır. İstatistiksel açıdan annenin çocuğunu tanımlaması ile çocukların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması arasında anlamlı fark ($p>0,05$) yoktur.

Annenin çocuk yetiştirmeyi tanımlaması ile çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalamaları karşılaştırıldığında, mutluluk verici olarak tanımlayan annelerin çocuklarının ölçek puan ortalaması 47,43±7,54, korku verici olarak tanımlayan annelerin çocuklarının ölçek puan ortalaması 41,77±9,95, stresli olarak tanımlayan annelerin çocuklarının ölçek puan ortalaması 46,96±7,12, yorucu olarak tanımlayan annelerin çocuklarının ölçek puan ortalaması 45,52±8,76 olarak

bulunmuştur. Annenin çocuk yetiştirmeyi tanımlaması ile çocukların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark ($p>0,05$) bulunmamaktadır.

Son bir yılda üzücü bir olay yaşayan annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması $46,89\pm 7,61$ iken, son bir yılda üzücü bir olay yaşamayan annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması $46,76\pm 8,06$ olup anlamlı bir fark ($p>0,05$) yoktur.

Annenin eşi ile iletişimini tanımlaması istendiğinde; eşi ile uyumlu olan annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması $47,15\pm 7,98$, eşi ile ortak bir noktada anlaşabilen annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması $46,58\pm 7,58$, eşi ile uyum sorunları olan annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması $45,94\pm 8,57$, genellikle eşlerinin isteklerinin olduğunu belirten annelerin çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalaması $47,52\pm 7,87$ olduğu saptanmıştır. Annenin eşi ile olan iletişimini tanımlaması ile çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı ($p>0,05$) bulunmuştur.

Tablo 4.5. Öğrencilere ve Babalarına İlişkin Özellikler ile Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) Puanı Arasındaki Farklar

Özellikler	N	KGBÖ_Baba Puanı ort \pm SS	Test İstatistiği	
			t, χ^2	P
Sınıf			-0,235 ^a	0,768
4.Sınıf	234	45,00 \pm 8,85		
5. Sınıf	229	45,19 \pm 8,73		
Okul			49,265 ^b	0,000**
Mustafa Dalcalı Ortaokulu	33	46,60 \pm 8,85		
Kırkşehitler İlkokulu	24	44,20 \pm 8,91		
Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	70	44,54 \pm 9,22		
Atatürk Ortaokulu	103	48,86 \pm 8,75		
Cumhuriyet Ortaokulu	93	40,62 \pm 6,30		
Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu	140	45,36 \pm 8,70		
Aile tipi			3,039 ^b	0,219
Çekirdek aile	367	45,38 \pm 8,75		
Geniş aile	73	43,60 \pm 8,38		
Parçalanmış aile	23	45,21 \pm 10,38		
Çocuk doğduğunda babanın yaşı			0,603 ^b	0,896

Tablo 4.5. Devam. Öğrencilere ve Babalarına İlişkin Özellikler ile Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) Puanı Arasındaki Farklar

18 yaş altı	10	46,80±9,61		
18-24	49	44,08±9,86		
25-30	44	43,63±9,31		
31-37	11	42,18±10,26		
38 yaş ve üstü	10	46,80±9,61		
Babanın eğitim durumu			5,232 ^b	0,156
İlkokul mezunu	17	43,88±8,81		
Ortaokul mezunu	13	40,00±6,41		
Lise	40	46,10±9,41		
Üniversite ve üstü	44	43,22±10,56		
Babanın çalışma durumu			-0,406 ^a	0,691
Evet	101	43,82±9,50		
Hayır	13	45,07±10,61		
Babanın çocuğunu tanımlaması			11,503 ^b	0,009**
Çocuğum sakindir	59	45,27±9,61		
Çocuğum yaramazdır	18	38,55±9,10		
Çocuğum hareketlidir	32	45,84±8,76		
Diğer	5	36,00±6,92		
Babanın çocuk yetiştirmeyi tanımlaması			3,142 ^b	0,534
Mutluluk verici	77	44,15±9,72		
Korku verici	10	40,50±11,79		
Stresli	5	45,40±10,21		
Yorucu	15	43,20±9,31		
Diğer	7	47,42±4,31		
Son bir yılda sizi üzen olay olma durumu			-2,08 ^a	0,040*
Evet	48	41,75±10,29		
Hayır	66	45,57±8,78		
Babanın eşi ile iletişimi			3,316 ^b	0,345
Uyumlu yuzdur	62	44,58±9,53		
Ortak bir noktada anlaşabiliriz	31	44,80±9,52		
Uyum sorumlularımız vardır	12	39,50±9,43		
Genellikle eşimin istekleri olur	9	42,77±10,41		
*p<0,05	**p<0,01	^a t: Bağımsız Gruplarda T Testi	^b KW: Kruskal Wallis Testi	

4. sınıf öğrencilerinin Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Baba) puan ortalaması (45,00±8,85) ile 5. sınıf öğrencilerin Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Baba) puan ortalaması (45,19±8,73) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p>0,05$) bulunmamıştır.

Öğrencilerin devam ettikleri okul açısından Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Baba) puan ortalamalarına bakıldığında, Mustafa Dalcalı Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin puan ortalamasının 46,60±8,85, Kırkşehitler İlkokulu'na devam eden öğrencilerin puan ortalamasının 44,20±8,91, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'na devam eden öğrencilerin puan ortalamasının 44,54±9,22, Atatürk Ortaokulu'na devam eden

öğrencilerin puan ortalamasının $48,86 \pm 8,75$, Cumhuriyet Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin puan ortalamasının $40,62 \pm 6,30$, Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu'na devam eden öğrencilerin puan ortalamasının $45,36 \pm 8,70$ olduğu bulunmuştur. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Baba) puan ortalamaları öğrencilerin devam ettikleri okul açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu (KW: 49,265, p: 0,000) bulunmuştur.

Öğrencilerden çekirdek aile tipine sahip olanların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Baba) puan ortalaması $45,38 \pm 8,75$, geniş aileye sahip olanların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Baba) puan ortalaması $43,60 \pm 8,38$, parçalanmış aileye sahip olanların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin (Baba) puan ortalaması $45,21 \pm 10,38$ olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin sahip olduğu aile tipi açısından karşılaştırıldığında Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark ($p > 0,05$) yoktur.

Ölçek puan ortalaması araştırmaya katılan babaların çocukları doğduğundaki yaşları açısından karşılaştırıldığında; 18 yaş altı ($46,80 \pm 9,61$), 18-24 yaş ($44,08 \pm 9,86$), 25-30 yaş ($43,63 \pm 9,31$), 31-37 yaş ($42,18 \pm 10,26$), 38 yaş ve üstü ($46,80 \pm 9,61$) olması açısından anlamlı bir fark olmadığı ($p > 0,05$) bulunmuştur.

Araştırmaya katılan babalardan ilkokul mezunu olan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $43,88 \pm 8,81$, ortaokul mezunu olan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $40,00 \pm 6,41$, lise mezunu olan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $46,10 \pm 9,41$, üniversite ve üstü mezunu olan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $43,22 \pm 10,56$ 'dır. İstatistiksel açıdan babaların eğitim durumu ile öğrencilerin Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalamaları arasında anlamlı fark ($p > 0,05$) yoktur.

Çalışan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $43,82 \pm 9,50$ iken, çalışmayan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $45,07 \pm 10,61$ 'dir. Babanın çalışma durumu

ile çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalamaları arasında anlamlı fark ($p>0,05$) bulunmamaktadır.

Çocuğunu sakın olarak tanımlayan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $45,27\pm 9,61$, çocuğunu yaramaz olarak tanımlayan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $38,55\pm 9,10$, çocuğunu hareketli olarak tanımlayan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $45,84\pm 8,76$ 'dır. İstatistiksel açıdan babanın çocuğunu tanımlaması ile çocukların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalamaları arasında anlamlı fark (KW: 11,503, p: 0,009) vardır.

Babanın çocuk yetiştirmeyi tanımlaması ile çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalamaları karşılaştırıldığında, mutluluk verici olarak tanımlayan babaların çocuklarının ölçek puan ortalaması $44,15\pm 9,72$, korku verici olarak tanımlayan babaların çocuklarının ölçek puan ortalaması $40,50\pm 11,79$, stresli olarak tanımlayan babaların çocuklarının ölçek puan ortalaması $45,40\pm 10,21$, yorucu olarak tanımlayan babaların çocuklarının ölçek puan ortalaması $43,20\pm 9,31$ olarak bulunmuştur. Babanın çocuk yetiştirmeyi tanımlaması ile çocukların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark ($p>0,05$) bulunmamaktadır.

Son bir yılda üzücü bir olay yaşayan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $41,75\pm 10,29$ iken, son bir yılda üzücü bir olay yaşamayan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $45,57\pm 8,78$ olup istatistiksel açıdan anlamlı bir fark (t: -2,081, p: 0,040) vardır.

Babanın eşi ile iletişimini tanımlaması istendiğinde; eşi ile uyumlu olan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $44,58\pm 9,53$, eşi ile ortak bir noktada anlaşabilen babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $44,80\pm 9,52$, eşi ile uyum sorunları olan babaların çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $39,50\pm 9,43$, genellikle eşlerinin isteklerinin olduğunu belirten babaların çocuklarının Kerns

Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalaması $42,77 \pm 10,41$ olduğu saptanmıştır. Babanın eşi ile olan iletişimini tanımlaması ile çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı ($p > 0,05$) bulunmuştur.

Tablo 4.6. Öğrencilere ve Ebeveynlere İlişkin Özellikler İle Sürekli Kaygı Ölçeği Puanı Arasındaki Farklar (n:463)

Özellikler	n	Sürekli Kaygı Ölçeği		Test İstatistiği	
		ort \pm SS	t, χ^2	p	
Sınıf			-1,833 ^a	0,384	
4.Sınıf	234	40,07 \pm 9,02			
5. Sınıf	229	41,55 \pm 8,42			
Okul			17,339 ^b	0,004**	
Mustafa Dalcı Ortaokulu	33	40,75 \pm 8,21			
Kırkşehitler İlkokulu	24	44,00 \pm 8,07			
Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	70	42,44 \pm 10,19			
Atatürk Ortaokulu	103	41,89 \pm 8,89			
Cumhuriyet Ortaokulu	93	41,47 \pm 8,01			
Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu	140	38,21 \pm 8,07			
Aile tipi			28,267 ^b	0,000**	
Çekirdek aile	367	39,66 \pm 8,26			
Geniş aile	73	44,80 \pm 9,29			
Parçalanmış aile	23	46,39 \pm 9,01			
Anketi dolduran ebeveyn			0,616 ^a	0,086	
Anne	349	40,95 \pm 8,48			
Baba	114	40,34 \pm 9,54			
Çocuk doğduğunda ebeveynin yaşı			8,489 ^b	0,075	
18 yaş altı	9	42,77 \pm 8,15			
18-24	117	42,39 \pm 8,92			
25-30	212	40,04 \pm 8,76			
31-37	105	40,88 \pm 8,31			
38 yaş ve üstü	20	38,30 \pm 9,29			
Ebeveynin eğitim durumu			27,089 ^b	0,000**	
Okur yazar değil	8	44,12 \pm 9,07			
İlkokul mezunu	94	43,58 \pm 8,83			
Ortaokul mezunu	65	43,56 \pm 9,75			
Lise	188	39,75 \pm 7,60			
Üniversite ve üstü	108	38,31 \pm 8,89			
Ebeveynin çalışma durumu			-0,130 ^a	0,909	
Evet	270	40,76 \pm 8,79			
Hayır	193	40,87 \pm 8,72			
Ebeveynin çocuğunu tanımlaması			36,278 ^b	0,000**	
Çocuğum sakindir	233	39,10 \pm 8,41			
Çocuğum yaramazdır	39	46,92 \pm 8,16			
Çocuğum hırçındır	20	47,25 \pm 9,56			
Çocuğum hareketlidir	145	40,84 \pm 8,43			
Diğer	26	41,73 \pm 7,69			

Tablo 4.6. Devam. Öğrencilere ve Ebeveynlere İlişkin Özellikler İle Sürekli Kaygı Ölçeği Puanı Arasındaki Farklar (n:463)

Ebeveynin çocuk yetiştirmeyi tanımlaması			49,773 ^b	0,000**
Mutluluk verici	314		39,14±8,30	
Korku verici	19		50,63±6,81	
Stresli	36		45,44±8,64	
Yorucu	63		43,80±8,56	
Diğer	31		40,19±7,66	
Son bir yılda sizi üzen olay olma durumu			9,166 ^a	0,011*
Evet	195		44,89±8,58	
Hayır	268		37,83±7,61	
Eşiniz ile iletişiminiz			37,710 ^b	0,000**
Uyumluyuzdur	220		38,66±8,81	
Ortak bir noktada anlaşabiliriz	167		41,39±7,84	
Uyum sorumlamız vardır	50		45,60±7,64	
Genellikle eşimin istekleri olur	26		45,92±9,78	

*p<0,05
Testi

**p<0,01

^at: Bağımsız Gruplarda T Testi

^bKW: Kruskal Wallis

4. sınıf öğrencilerinin ebeveynlerinin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması (40,07±9,02) ile 5. sınıf öğrencilerinin ebeveynlerinin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması (41,55±8,42) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark (p>0,05) bulunmamıştır.

Öğrencilerin devam ettikleri okul açısından ebeveynlerinin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamalarına bakıldığında, Mustafa Dalcalı Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 40,75±8,21, Kırkşehitler İlkokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 44,00±8,07, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 42,44±10,19, Atatürk Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 41,89±8,89, Cumhuriyet Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 41,47±8,01, Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 38,21±8,07 olduğu bulunmuştur. Ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puanı ortalamaları çocuklarının devam ettikleri okul açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu (KW: 17,339, p: 0,004) bulunmuştur.

Çekirdek aile tipine sahip ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması 39,66±8,26, geniş aileye sahip olanların Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması

44,80±9,29, parçalanmış aileye sahip olanların Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması 46,39±9,01 olarak belirlenmiştir. Aile tipi açısından karşılaştırıldığında ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark (KW: 28,267, p: 0,000) olduğu saptanmıştır.

Sürekli Kaygı Ölçeği Annelerin puan ortalamaları (40,95±8,48) ile babaların puan ortalamaları (40,34±9,54) arasında anlamlı bir fark ($p>0,05$) bulunmamaktadır.

Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları ile ebeveynlerin çocukları doğduğundaki yaşları açısından karşılaştırıldığında; 18 yaş altı (42,77±8,15), 18-24 yaş (42,39±8,92), 25-30 yaş (40,04±8,76), 31-37 yaş (40,88±8,31), 38 yaş ve üstü (38,30±9,29) olması açısından anlamlı bir fark olmadığı ($p>0,05$) bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ebeveynlerden okur yazar olmayanların Sürekli Kaygı ölçek puan ortalaması 44,12±9,07, ilkokul mezunu olanların Sürekli Kaygı ölçek puan ortalaması 43,58±8,83, ortaokul mezunu olanların Sürekli Kaygı ölçek puan ortalaması 43,56±9,75, lise mezunu olanların Sürekli Kaygı ölçek puan ortalaması 39,75±7,60, üniversite ve üstü mezunu olanların Sürekli Kaygı ölçek puan ortalaması 38,31±8,89'dur. İstatistiksel açıdan ebeveynlerin eğitim durumu ile Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı fark (KW: 27,089, p: 0,000) vardır.

Çalışan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması 40,76±8,79 iken, çalışmayan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması 40,87±8,72'dir. Ebeveynin çalışma durumu ile Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı fark ($p>0,05$) bulunmamaktadır.

Çocuğunu sakın olarak tanımlayan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması 39,10±8,41, çocuğunu yaramaz olarak tanımlayan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması 46,92±8,16, çocuğunu hırçın olarak tanımlayan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması 47,25±9,56, çocuğunu hareketli olarak tanımlayan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması 40,84±8,43'tür. İstatistiksel açıdan ebeveynin çocuğunu tanımlaması ile ebeveynlerin

Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı fark (KW: 36,278, p: 0,000) olduğu bulunmuştur.

Ebeveynin çocuk yetiştirmeyi tanımlaması ile ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, mutluluk verici olarak tanımlayan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması $39,14 \pm 8,30$, korku verici olarak tanımlayan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması $50,63 \pm 6,81$, stresli olarak tanımlayan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması $45,44 \pm 8,64$, yorucu olarak tanımlayan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması $43,80 \pm 8,56$ olarak bulunmuştur. Ebeveynin çocuk yetiştirmeyi tanımlaması ile ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark (KW: 49,773, p: 0,000) olduğu saptanmıştır.

Son bir yılda üzücü bir olay yaşayan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması $44,89 \pm 8,58$ iken, son bir yılda üzücü bir olay yaşamayan ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması $37,83 \pm 7,61$ olup istatistiksel açıdan anlamlı bir fark (t: 9,166, p: 0,011) vardır.

Ebeveynin eşi ile iletişimini tanımlaması istendiğinde; eşi ile uyumlu olanların Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması $38,66 \pm 8,81$, eşi ile ortak bir noktada anlaşabilenlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması $41,39 \pm 7,84$, eşi ile uyum sorunları olanların Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması $45,60 \pm 7,64$, genellikle eşlerinin isteklerinin olduğunu belirtenlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalaması $45,92 \pm 9,78$ olduğu saptanmıştır. Ebeveynin eşi ile olan iletişimini tanımlaması ile ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark (KW: 37,710, p: 0,000) vardır.

Tablo 4.7. Öğrencilere ve Ebeveynlere İlişkin Özellikler İle Durumluk Kaygı Ölçeği Puanı Arasındaki Farklar (n:463)

Özellikler	n	Durumluk Kaygı Ölçeği ort ± SS	Test İstatistiği	
			t, x ²	p
Sınıf			-2,627 ^a	0,869
4.Sınıf	234	33,76±10,21		

Tablo 4.7. Devam. Öğrencilere ve Ebeveynlere İlişkin Özellikler İle Durumluk Kaygı Ölçeği Puanı Arasındaki Farklar (n:463)

5. Sınıf	229	36,31±10,61		
Okul			22,734 ^b	0,000**
Mustafa Dalcı Ortaokulu	33	35,00±8,84		
Kırkşehitler İlkokulu	24	38,12±10,29		
Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	70	36,85±12,23		
Atatürk Ortaokulu	103	37,35±12,13		
Cumhuriyet Ortaokulu	93	35,62±9,30		
Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu	140	31,47±8,35		
Aile tipi			19,890 ^b	0,000**
Çekirdek aile	367	33,84±9,91		
Geniş aile	73	39,09±11,23		
Parçalanmış aile	23	40,95±12,11		
Anketi dolduran ebeveyn			-0,756 ^a	0,039*
Anne	349	34,79±10,02		
Baba	114	35,72±11,80		
Çocuk doğduğunda ebeveynin yaşı			3,802 ^b	0,433
18 yaş altı	9	35,66±12,43		
18-24	117	35,80±10,50		
25-30	212	34,88±10,40		
31-37	105	35,11±10,60		
38 yaş ve üstü	20	31,25±9,86		
Ebeveynin eğitim durumu			14,916 ^b	0,005*
Okur yazar değil	8	40,12±10,32		
İlkokul mezunu	94	36,21±11,13		
Ortaokul mezunu	65	38,10±10,23		
Lise	188	33,90±9,64		
Üniversite ve üstü	108	33,72±11,03		
Ebeveynin çalışma durumu			1,359 ^a	0,664
Evet	270	35,58±10,58		
Hayır	193	34,24±10,32		
Ebeveynin çocuğunu tanımlaması			43,181 ^b	0,000**
Çocuğum sakindir	233	32,82±9,04		
Çocuğum yaramazdır	39	43,79±10,44		
Çocuğum hırçındır	20	43,55±12,44		
Çocuğum hareketlidir	145	34,84±10,38		
Diğer	26	36,11±11,97		
Ebeveynin çocuk yetiştirmeyi tanımlaması			72,368 ^b	0,000**
Mutluluk verici	314	32,45±9,33		
Korku verici	19	50,15±9,39		
Stresli	36	41,16±11,16		
Yorucu	63	39,39±10,62		
Diğer	31	35,80±7,16		
Son bir yılda sizi üzen olay olma durumu			7,712 ^a	0,000**
Evet	195	39,29±10,92		
Hayır	268	31,92±8,97		
Eşiniz ile iletişiminiz			31,288 ^b	0,000**
Uyumluyuzdur	220	33,02±10,38		
Ortak bir noktada anlaşabiliriz	167	35,31±9,41		

Tablo 4.7. Devam. Öğrencilere ve Ebeveynlere İlişkin Özellikler İle Durumluk Kaygı Ölçeği Puanı Arasındaki Farklar (n:463)

Uyum sorumlularımız vardır	50	41,02±10,30
Genellikle eşimin istekleri olur	26	38,61±13,02
*p<0,05	**p<0,01	^a t: Bağımsız Gruplarda T Testi ^b KW: Kruskal Wallis Test

4. sınıf öğrencilerinin ebeveynlerinin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması (33,76±10,21) ile 5. sınıf öğrencilerinin ebeveynlerinin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması (36,31±10,61) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p>0,05$) bulunmamıştır.

Öğrencilerin devam ettikleri okul açısından ebeveynlerinin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalamalarına bakıldığında, Mustafa Dalcalı Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 35,00±8,84, Kırkşehitler İlkokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 38,12±10,29, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 36,85±12,23, Atatürk Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 37,35±12,13, Cumhuriyet Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 35,62±9,30, Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu'na devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin puan ortalamasının 31,47±8,35 olduğu bulunmuştur. Ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalamaları çocuklarının devam ettikleri okul açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu (KW: 22,734, p: 0,000) bulunmuştur.

Çekirdek aile tipine sahip ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması 33,84±9,91, geniş aileye sahip olanların Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması 39,09±11,23, parçalanmış aileye sahip olanların Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması 40,95±12,1 olarak belirlenmiştir. Aile tipi açısından karşılaştırıldığında ebeveynlerin Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark (KW: 19,890, p: 0,000) olduğu saptanmıştır.

Durumluk Kaygı Ölçeği Annelerin puan ortalamaları (34,79±10,02) ile babaların puan ortalamaları (35,72±11,80) arasında anlamlı bir fark olduğu (t: -0,756, p: 0,039) bulunmuştur.

Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalamaları ile ebeveynlerin çocukları doğduğundaki yaşları açısından karşılaştırıldığında; 18 yaş altı ($35,66 \pm 12,43$), 18-24 yaş ($35,80 \pm 10,50$), 25-30 yaş ($34,88 \pm 10,40$), 31-37 yaş ($35,11 \pm 10,60$), 38 yaş ve üstü ($31,25 \pm 9,86$) olması açısından anlamlı bir fark olmadığı ($p > 0,05$) bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ebeveynlerden okur yazar olmayanların Durumluk Kaygı ölçek puan ortalaması $40,12 \pm 10,32$, ilkokul mezunu olanların Durumluk Kaygı ölçek puan ortalaması $36,21 \pm 11,13$, ortaokul mezunu olanların Durumluk Kaygı ölçek puan ortalaması $38,10 \pm 10,23$, lise mezunu olanların Durumluk Kaygı ölçek puan ortalaması $33,90 \pm 9,64$, üniversite ve üstü mezunu olanların Durumluk Kaygı ölçek puan ortalaması $33,72 \pm 11,03$ 'tür. İstatistiksel açıdan ebeveynlerin eğitim durumu ile Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı fark (KW: 14,916, p: 0,013) vardır.

Çalışan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $35,58 \pm 10,58$ iken, çalışmayan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $34,24 \pm 10,32$ 'dir. Ebeveynin çalışma durumu ile Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı fark ($p > 0,05$) bulunmamaktadır.

Çocuğunu sakın olarak tanımlayan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $32,82 \pm 9,04$, çocuğunu yaramaz olarak tanımlayan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $43,79 \pm 10,44$, çocuğunu hırçın olarak tanımlayan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $43,55 \pm 12,44$, çocuğunu hareketli olarak tanımlayan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $34,84 \pm 10,38$ 'dir. İstatistiksel açıdan ebeveynin çocuğunu tanımlaması ile ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı fark (KW: 43,181, p: 0,000) olduğu bulunmuştur.

Ebeveynin çocuk yetiştirmeyi tanımlaması ile ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığında, mutluluk verici olarak tanımlayan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $32,45 \pm 9,33$, korku verici olarak tanımlayan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $50,15 \pm 9,39$, stresli olarak tanımlayan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $41,16 \pm 11,16$,

yorucu olarak tanımlayan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $39,39 \pm 10,62$ olarak bulunmuştur. Ebeveynin çocuk yetiştirmeyi tanımlaması ile ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark (KW: 72,368, p: 0,000) olduğu saptanmıştır.

Son bir yılda üzücü bir olay yaşayan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $39,29 \pm 10,92$ iken, son bir yılda üzücü bir olay yaşamayan ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $31,92 \pm 8,97$ olup istatistiksel açıdan anlamlı bir fark (t: 7,712, p: 0,000) vardır.

Ebeveynin eşi ile iletişimini tanımlaması istendiğinde; eşi ile uyumlu olanların Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $33,02 \pm 10,38$, eşi ile ortak bir noktada anlaşabilenlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puanı ortalaması $35,31 \pm 9,41$, eşi ile uyum sorunları olanların Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $41,02 \pm 10,30$, genellikle eşlerinin isteklerinin olduğunu belirtenlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalaması $38,61 \pm 13,02$ olduğu saptanmıştır. Ebeveynin eşi ile olan iletişimini tanımlaması ile ebeveynlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark (KW: 31,288, p: 0,000) vardır.

4.3. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği İle Sürekli ve Durumluluk Ölçeği Arasındaki İlişki

Bu bölümde, çocukların anne ve babalarına olan Güvenli bağlanma düzeyleri arasındaki ilişki ve ebeveynlerin sürekli ve durumluk kaygı düzeyleri ile çocuklarının güvenli bağlanma düzeyleri arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Tablo 4.8. Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği Anne ile Baba Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki (n:463)

Güvenli Bağlanma		KGBÖ Anne	KGBÖ Baba
KGBÖ Anne	<i>r</i>	1	-
KGBÖ Baba	<i>r</i>	0,661**	1
<i>r</i> : Pearson Korelasyon Kat Sayısı		*p<0,05	**p<0,01

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeğinin anne puan ortalaması ile Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği baba puan ortalaması arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki ($p<0,01$) vardır.

Tablo 4.9. Annelerin Sürekli ve Durumluk Kaygı Ölçeği Puan Ortalaması İle Araştırmaya Katılan Annelerin Çocukların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği Puan Ortalaması Arasındaki İlişki (n:349)

		KGBÖ _Anne	Sürekli Kaygı	Durumluk Kaygı
KGBÖ _Anne	R	1	-	-
Sürekli Kaygı	R	-0,059	1	-
Durumluk Kaygı	R	-0,068	0,704**	1
<i>r</i> : Pearson Korelasyon Kat Sayısı			* $p<0,05$	** $p<0,01$

Araştırmaya katılan annelerin Durumluk ve Sürekli Kaygı düzeyleri ile çocuklarının annelerine olan Güvenli Bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Araştırmaya katılan annelerin Sürekli Kaygı düzeyleri ile Durumluk Kaygı düzeyleri arasında pozitif yönde ileri düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,01$).

Tablo 4.10. Babaların Sürekli ve Durumluk Kaygı Ölçeği Puan Ortalaması İle Araştırmaya Katılan Babaların Çocukların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği Puan Ortalaması Arasındaki İlişki (n:349)

		KGBÖ _Baba	Sürekli Kaygı	Durumluk Kaygı
KGBÖ _Baba	R	1	-	-
Sürekli Kaygı	R	-0,123	1	-
Durumluk Kaygı	R	-0,141	0,756**	1
<i>r</i> : Pearson Korelasyon Kat Sayısı			* $p<0,05$	** $p<0,01$

Araştırmaya katılan babaların Sürekli ve Durumluk Kaygı düzeyleri ile çocuklarının babaların olan Güvenli Bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Araştırmaya katılan babaların Sürekli Kaygı düzeyleri ile Durumluk Kaygı düzeyleri arasında pozitif yönde ileri düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,01$).

5. TARTIŞMA

6-12 yaş arası çocukların ebeveynlerine bağlanma düzeyleri ile ebeveynlerinin kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bu çalışma yürütülmüştür. Bu bölümde toplanan veriler doğrultusunda verilerin analizi ile ortaya çıkan bulgular tartışılacaktır.

Araştırmanın alt amaçları, ebeveynlerin durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin belirlenmesi, çocukların anne ve babalarıyla güvenli bağlanma düzeylerinin belirlenmesi, ebeveynlerin eğitim durumu, çalışma durumu, aile tipi ile çocuğun ebeveynlere bağlanması arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Araştırmamız da istatistiksel açıdan annelerin eğitim durumu ile öğrencilerin Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalamaları arasında anlamlı fark ($p>0,05$) olmadığı saptanmıştır.

İlaslan (2009) annenin eğitim durumu ile çocukların bağlanma davranışlarında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını saptamıştır. Ortaokul öğrencileri ile yapılan güvenli bağlanmanın incelendiği bir başka çalışmada da güvenli bağlanmanın annenin eğitim durumuna göre değişmediği belirlenmiştir (Tuna, 2015). Sevingil'in (2018) annenin eğitim düzeyi ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya konmuştur. Farklı yaş grubu olan okul öncesi ve ergenlik döneminde ki öğrencilerle gerçekleştirilen araştırmalarda da annenin eğitim durumuna göre bağlanma stilinde anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür (Kaymak, 2015; Keskin, 2007; Kahraman, 2015; Nalbantoğlu, 2016). Seven (2006) yaptığı çalışmada, araştırma sonuçlarının aksine annesi okuryazar olmayan ve ilköğretim mezunu olan annelerin çocuklarının bağlanma güvenliğinin, üniversite ve üzeri mezun olan annelerin çocuklarının bağlanma güvenliğinden düşük olduğunu bulmuştur.

Ebeveynlerle yapılan görüşmelerde eğitim seviyesi düşük bazı annelerin, fazla müdahale de bulunmadığı, çocukların oyun alanı olarak kullandığı malzeme ve ortamlara karşı tepkisiz kaldığı görülmüştür. Eğitim seviyesi yüksek olan bazı annelerin ise, mükemmeliyetçi davranışlarda bulunduğu, çocuğuna karşı daha çok

müdahalede bulunduğu gözlenmiştir. Bu durum çocukların bağlanma davranışlarının annenin eğitim durumu ile arasında anlamlı bir fark olmamasının nedeni olarak düşünülmektedir.

Araştırmamızda babaların eğitim durumu ile öğrencilerin Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalamaları arasında anlamlı fark ($p>0,05$) olmadığı bulunmuştur.

Akın (2011), babanın eğitim durumuna göre çocukların tüm bağlanma stillerinde anlamlı farklılık gösterdiğini bulmuştur. Bu farklılığın babası okuryazar olmayan ya da ilköğretim mezunu olanlar ve babası üniversite mezunu olanların oluşturduğunu belirtmiştir. Keskin (2007), ise ergenlerin babanın eğitim düzeyi arttıkça güvenli bağlanmada alınan puanların arttığını, üniversite mezunu olan babaların aldığı güvenli bağlanma puanının en yüksek puan olduğu belirtmiştir. Seven (2006) çocukların babalarının eğitim durumuna göre bağlanma güvenliği puanlarının farklılık gösterdiğini; ilköğretim mezunu ve okuryazar olmayan babaların çocuklarının bağlanma güvenliğinden aldıkları puanların lise ve üzeri düzeyde öğrenim gören babaların çocuklarının aldıkları puanlardan anlamlı düzeyde daha düşük olduğunu saptamıştır.

Kurt (2017), çalışmasında babanın eğitim düzeyinin artması ya da azalmasına göre çocukların güvenli bağlanma örüntülerinde anlamlı bir değişiklik olmadığını bulmuştur. Literatür incelendiğinde babanın eğitim durumu ile çocuğun güvenli bağlanmasını irdeleyen araştırmalar arasında çelişmeler olduğu görülmektedir.

Araştırmamızda ebeveynlerin eğitim durumu ile Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı fark ($p<0,01$) bulunmuştur.

Doğru ve Arslan (2008), engelli çocuğu olan 51 annenin sürekli kaygı düzeyleri ile durumluk kaygı düzeylerini karşılaştırdıkları araştırmalarında, annelerin eğitim durumlarına göre kaygılarının artış gösterdiğini saptamıştır.

Coşkun (2009) engelli çocuğu olan annelerin kaygı düzeyleri ile ilgili yapılan araştırmasında, annelerin eğitim düzeyleri artıkça sürekli kaygı düzeylerinin azaldığını saptamıştır. Bu bulgular engelli çocuğu olan annelerle çalışan Erhan (2005) ve Görgü'nün (2005) çalışma sonuçlarıyla da tutarlılık göstermektedir.

Ebeveynlerin eğitim düzeyleri artıkça çocukları ile ilgili karşılaştıkları sorunları çözmede daha başarılı olacağı, çocuklarına yönelik gelecek kaygısının bir alt eğitim düzeyi ebeveynlere göre daha az olması beklenen bir durumdur. Araştırmaya katılan ebeveynlerin eğitim durumları dikkate alınarak araştırma sonuçları incelendiğinde okuryazar olmayan ebeveynlerin, ilkokul mezunu ebeveynlere göre; ilkokul mezunu ebeveynlerin, ortaokul mezunu ebeveynlere göre; ortaokul mezunu ebeveynlerin, lise mezunu olan ebeveynlere göre; lise mezunu ebeveynlerin ise üniversite ve üstü mezunu olan ebeveynlere göre sürekli kaygı durumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde ebeveynin eğitim durumu ile sürekli kaygısını irdeleyen araştırmalarda çelişmeler olduğu görülmektedir.

Araştırmada annelerin çalışma durumu ile çocukların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puan ortalamaları arasında anlamlı fark ($p>0,05$) olmadığı saptanmıştır.

Keler (2008), farklı bir grup olan ergenlerle yapmış olduğu araştırmada annenin çalışıp çalışmamasına göre bağlanma stillerinde anlamlı bir şekilde farklılaşmanın olmadığını bulmuştur. 6-11 yaş arasındaki çocuklarla yapılan araştırmada annenin çalışıp çalışmamasına göre çocukların bağlanma stillerinde anlamlı farklılıkların görülmediği saptanmıştır (Nalbantoğlu, 2016).

Çalışan annelerin çocuklarının çalışmayan annelerin çocuklarına göre güvenli bağlanmayı kurmakta sorun yaşayacakları düşünülmesine rağmen annenin çalışması çocuğun güvenli bağlanma düzeyini belirlemek için her zaman yeterli bir sebep olmamaktadır (Blehar, 1974).

Anne ve çocuk ilişkisinde annenin çocuğu ile ne kadar vakit geçirdiğinden çok kaliteli vakit geçirip geçirmediği düşüncesi daha önemlidir. Annenin kalan vaktinin

çoğunu çocuğu ile geçirmesi ve ona bakım vermesi çocuğun yaşadığı ayrılık kaygısını telafi edebileceğini düşündürmektedir.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, annenin çalışma durumuyla çocuğun güvenli bağlanma puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu bulgular araştırmamız sonuçları ile uyumluluk göstermektedir.

Araştırmaya katılan babaların çalışma durumu ile çocuklarının Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalamaları arasında anlamlı fark ($p>0,05$) bulunmamaktadır.

Karaboğa (2011) babanın çalışıp çalışmaması ile çocukların bağlanma stilleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır. Kurt (2017)'un ortaokul öğrencilerinin anneye bağlanma stilleri ile kardeş kıskançlıkları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında da babanın mesleğinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı bulunmuştur. Bu durum araştırma verileri ile paralellik göstermektedir.

Araştırmamız da istatistiksel açıdan öğrencilerin sahip olduğu aile tipi karşılaştırıldığında Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Anne) puanı ortalamaları ve Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (Baba) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark ($p>0,05$) olmadığı bulunmuştur.

Literatür incelendiğinde ortaokul öğrencileri, lise öğrencileri ve üniversite öğrencileri üzerinde yapılan diğer araştırmalarda da aile tipine göre bağlanma stillerinde anlamlı farklılık görülmediğini saptanmıştır (Akdağ, 2011; Keskin, 2007; Keler, 2008; Yıldız, 2008). Literatür sonuçlarının yapılan araştırma sonucuyla paralellik göstermektedir.

Araştırmaya katılan anne ve babaların Sürekli Kaygı düzeyleri ile Durumluk Kaygı düzeylerinin yüksek olduğu ve aralarındaki ilişkinin istatistiksel olarak pozitif yönde ileri düzeyde anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,01$).

Anne ve babaların umutsuzluk düzeylerinin, çocukları ve kendileri için gelecek kaygılarının, sosyoekonomik problemlerin etkisi nedeniyle Sürekli Kaygı düzeyleri ile Durumluk Kaygı düzeylerinin yüksek olduğu düşünülmektedir.

Dönmez ve ark. (1996)'nın Antalya'daki hekimler ve tıp fakültesi öğrencileriyle yaptıkları araştırmalarında kadınların erkeklere göre durumluk ve sürekli kaygı puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çakmak ve Hevedanlı (2005) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmasında cinsiyete göre kaygı puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu bulgulamıştır. Literatür incelendiğinde daha önce yapılan bazı çalışma bulguları da (Bozkurt, 2004; Ergür, 2004; Alisinaoğlu ve Ulutaş; 2000; Rosenthal ve Schreiner 2000; Surtees ve arkadaşları, 2002; Rawson ve arkadaşları, 1994; Campbell ve Jones, 1997) bu durumu destekler niteliktedir.

Yıldırım ve Arslan'ın (2008) engelli çocuğu olan annelerle yaptığı araştırmada, annelerin sürekli kaygı düzeyleri ile durumluk kaygı düzeyleri arasında bir ilişki bulunamamıştır. Yapılan literatür çalışmalarına bakıldığında bu konuda farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Araştırmaya dahil edilen çocukların Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği anne puan ortalaması ile Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği baba puan ortalaması arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki ($p<0,01$) bulunmuştur.

Sümer ve Şendağ (2009), orta çocukluk dönemindeki çocukların ebeveyne bağlanma benlik saygısı ve kaygılarını inceledikleri araştırmalarında anne ve babaya bağlanma arasında güçlü bir ilişki bulmuştur.

Akyol'un (2017) ilkokul çağı çocukların anneye güvenli bağlanma düzeyi ile babaya güvenli bağlanma düzeyi arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu saptamıştır.

Göçener (2010), bağlanma düzeyleri ile kişiler arası ilişki tarzları arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında katılımcıların annelerine olan bağlılıkları ile babalarına olan bağlılıkları arasında anlamlı düzeyde olumlu ilişkiler bulmuştur.

Aracı'nın (2012) erken ergenlik dönemindeki bireylerle yaptığı çalışmasında erken ergenlik dönemindeki bireylerde anneye bağlanma düzeyi arttıkça babaya bağlanma düzeyinin de artmakta olduğunu bulmuştur. Literatürde çalışmalar anneye karşı olan güvenli bağlanma düzeyinin, babaya karşı olan güvenli bağlanma düzeyini de etkilediği görüşünü desteklemektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, orta çocukluk döneminde bulunan (6-12 yaş) çocukların ebeveynlerinin kaygı düzeyleri ile çocukların ebeveynlerine bağlanma düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesinin incelendiği çalışmamızın sonuçları ve önerileri yer almaktadır.

6.1. Sonuç

1. Anne ve babaların sürekli kaygı düzeyleri ile durumluk kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.
2. Aile tipi açısından karşılaştırıldığında ebeveynlerin sürekli ve durumluk kaygı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır.
3. Araştırma sonuçlarına göre aile tipi değişkeni ele alındığında çocuğun ebeveynlerine güvenli bağlanması açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.
4. Ebeveynin eğitim durumu ile çocukların güvenli bağlanma düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma bulunamamıştır.
5. Ebeveynlerin eğitim durumu ile durumluk ve sürekli kaygı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Ebeveynin eğitim durumu arttıkça sürekli ve durumluk kaygı düzeyinin azaldığı tespit edilmiştir.
6. Ebeveynin çalışıp çalışmama durumu ile çocuğun güvenli bağlanması arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
7. Ebeveynin çalışma durumu ile durumluk ve sürekli kaygı puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
8. Çocuğun anneye karşı güvenli bağlanma düzeyi arttıkça babaya karşıda güvenli bağlanmanın arttığı tespit edilmiştir.
9. Araştırmaya katılan anne ve babaların sürekli ve durumluk kaygı düzeyleri ile çocuklarının anne ve babalarına karşı olan Güvenli Bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.
10. Araştırmaya katılan anne ve babaların sürekli kaygı düzeyleri ile durumluk kaygı düzeyleri arasında pozitif yönde ileri düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.

6.2. Öneriler

Bu çalışma sonucunda;

1. Çocuğun sağlıklı bir duygusal gelişiminin olmasından ebeveynin çocuğa karşı olan tutum ve davranışlarının önemi büyüktür. Bu yüzden ailenin kaygılarının çocuğun güvenli bağlanmasına etkisinin bilinmesi hem Çocuk Gelişimi eğitimi alanına hem de ebeveynlere yardımcı olabilir.
2. Aile içi sorumluluklarda iş bölümüne gidilmesi ebeveynlerin sorumluluklarını azaltarak durumluk sürekli kaygılarının azalmasına yardımcı olabilir.
3. Araştırmada, ebeveyne bağlanma sadece tek bir boyut üzerinden ölçülmüş, farklı bağlanma stilleri bakımından farklılıkların etkisine bakılmamıştır. Yapılacak bundan sonraki çalışmalarda tek boyutlu bağlanma yerine diğer bağlanma stillerinde de ebeveyn kaygıları arasındaki ilişki ele alınabilir.
4. Çocukların bağlanma davranışları ile ilgili boylamsal çalışmalar yapılmalıdır. Böylelikle bağlanma davranışının sabitliği ya da değişimi incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Ainsworth M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall S. (1978). Pattern Of Attachment: A Psychological Study Of The Strange Situation. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 23(1).
- Ainsworth, M. D. D., & Bowlby, J. (1991). An Ethological Approach to Personality Development. *American Psychologist*, 46(4), 338.
- Akdağ, S. T. (2011). *Ergenlerin Bağlanma Stilleri ile Ebeveynlerinin Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki*. Tıpta uzmanlık tezi, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 307917).
- Akın, R. S. E. (2011). *Ergenlerde Bağlanma Stilleri İnternet Sosyal İletişim Ağlarının Kullanımı ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 288419).
- Akyol, E.(2017). *İlkokul Çağı Çocuklarda Bağlanmanın Ebeveyn Dürtüsellliği ile İlişkisi*. Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 490840)
- Alisinanoğlu, F., & Ulutaş İ. (2003). 'Çocukların Kaygı Düzeyleri İle Annelerin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi'. *Eğitim ve Bilim*, 128 (65-71).
- Ammaniti, M., Van Ijzendoorn, M.H., Speranza A. M., & Tambelli, R. (2000). Internal Working Models Of Attachment During Late Childhood And Early Adolescence: An Exploration Of Stability And Change. *Attachmentand Human Development*, Vol 2, No 3, 328–346.
- Aracı, A.(2012). *Erken Ergenlik Dönemindeki Bireylerde Anne- Baba ve Arkadaşlara Bağlanma ile Saldırganlık Düzeyinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 361502).
- Arkonaç, O. (1999). *Açıklamalı Psikiyatri Sözlüğü*. İstanbul, Nobel TıpKitabevi, s. 75.
- Arslan, E. (2008). *Başlanma Stilleri Açısından Ergenlerde Ericson'un Psikososyal Gelişim Dönemlerinin ve Ego Kimlik Süreçlerinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 211406)
- Aydın, B. (2006). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*. İstanbul,Nobel Akademik Yayıncılık, s. 73.
- Bakırcıoğlu, R. (2012). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*. Ankara. Anı Yayıncılık. s. 731.
- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: anattachment perspective. *Journal of Social and Personal Relationships*. 7, 147-178.

- Bartholomew, K., & Horowitz, L.M. (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test of A Four – Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.
- Bee, H. & Boyd, D. (2009). *Çocuk gelişim psikolojisi* (Çev. O. Gündüz). İstanbul: Kaknüs Yayınevi.
- Bell, L., St-CyrTribble, D., Paul, D., & Long, A. (1998). A Concept Analysis of Parent- Infant Attachment. *Journal of Advanced Nursing*, 28(5), 1071-1081.
- Bellibaş, E. (2004). *Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu Olgularının Davranış Stili Özellikleri ile Annelerinin Mizaç Özelliklerinin Değerlendirilmesi*. Uzmanlık Tezi. Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 156589).
- Belsky, J. ve Rovine, M. (1988). Nonmaternal Care in the First Year of Life and Security of Infant- Parent Attachment. *Child Development*, 59(1), 157-167.
- Berier, A. (1989). Experimental Approaches to Human Stres Research: Assesment of Neurobiological Mechanisms of Stres in Volunteers and Psychiatric Patients. *Biological Psychiatry*, 26, 438 – 462.
- Blain, M. D., Thompson, J. M., & Whiffen, V. E. (1993). Attachment and Perceived Social Support in Late Adolescence: The Interaction between Working Models of Self and Others. *Journal of Adolescent Research*, 8(2), 226–241.
- Blehar, M. C. (1974). Anxious Attachment and Defensive Reactions Associated with Day Care. *Child Development*, 45(3), 683-692.
- Bowlby, J. (1969) “Attachment and Loss: Vol. 1. Attachment”. London: *The Hogar the Press and the Institute of Psycho-Analysis*.
- Bowlby, J. (1982). Caring for children: some influences on its development.' *In Parenthood, New York: The Guilford Press*.
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma ve Kaybetme*. (Çev. T. V. Soylu). İstanbul, PinhanYayıncılık.
- Coleman, P.K. (2003). Perceptions of parent-child attachment, social self-efficacy, and peer relations in middle childhood. *Infant and Child Development*, 12, 351- 368.
- Coşkun, Y., & Akkaş, G. (2009). Engelli çocuğu olan annelerin sürekli kaygı düzeyleri ile sosyal destek algıları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 213-227.
- Çakır, Z. Ş., Ada, E. N. & Kayatekin, B. M. (2010). Tekrarlayan Atlayışlarda Deneyimsiz Paraşütçülerin Sürekli-Durumluk Kaygı Düzeyleri ve Kalp Atım Hızı Değişimleri. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Sciences*, 21(4), 137–145.
- Çankaya, Z., & Canbulat, N. (2017). Orta Çocukluk Döneminde Umut ve Ebeveynlere Güvenli Bağlanma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44,1-20.
- Çavuşoğlu, E. Y., (1990). *Anksiyetenin Öğrenme ve Belleğe Etkisi*. İzmir, Ege Üniversitesi, s. 48.

- Çelik, Ş. (2004). *The effects of an attachment-oriented-psychoeducational-group-training onimproving the preoccupied attachment styles of university students*. Doctoral dissertation, ODTÜ. <https://etd.lib.metu.edu.tr/upload/3/12605253/index.pdf?ref=herseybedava.info> sayfasından erişilmiştir.
- Dirim, A. (2003). *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul, EsinYayınevi, s. 26-28.
- Dokuzlu, E.(2016). *18-25 arası Üniversite Öğrencilerinde Anne Baba Tutumunun Kişinin Kaygı Düzeyleri ve Bağlanma Tipi İlişkisi*. Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 441633).
- Eroğlu, H. (2006). *Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeyi ile Algılanan Stres Kontrol Düzeyi ve Stresle Başa Çıkma Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. <http://www.tubess.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Erözkan, A. (2011). “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stratejileri”. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 60-74.
- Freud, S. (1969). *Psikanalize Giriş* (Çev. G.Koptageİlal). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Geçtan, E. (1998). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul. Remzi Kitabevi, s. 129-131.
- Geçtan, E. (2016). *İnsan Olmak*. İstanbul. Metis Yayınları, s. 84.
- Görünmez, M. (2006). *Bağlanma Stilleri ve Duygusal Zekâ Yetenekleri*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 204769).
- Granot, D.,&Maysel, O. (2001). Attachmentsecurity and adjustment to school in middle childhood. *International Journal of Behavioral Development*, 25, 530- 541.
- Güngör, D. (2000). *Bağlanma Stilllerinin ve Zihinsel Modellerin Kuşaklararası Aktarımında Ana babalık Stilllerinin Rolü*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 94599).
- Hanessian, L. (2018). *Güvenli Bağlanma Nedir?*, AttachmentParenting Türkiye. <https://www.youtube.com/watch?v=QLnaU8UhJ5s> sayfasından erişilmiştir.
- Hill, P. K. (1997). *Maternal and Infant Factors Related to the Security of the Infant- Mother Attachment Relationship When Considering Employed and Stay-At- Home Mothers*. Doctoral Dissertation, University of Southern California. ProQuest Digital Dissertations database. (Publication No. 9816030).
- Işık, E. (1996). *Nevrozlar*. Ankara, Kent Matbaası.
- İlaslan, Ö. (2009). *Çocukların Bağlanma Davranışlarının Özlük Nitelikleri ve Anne Bağlanma Stillere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kahraman, S. (2015). *Ergenlerde Bağlanma Stilllerinin Saldırganlık Davranışları ve Depresyon Düzeyi İle İlişkisi*. Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 395098).
- Kaplan, H.I., Sadock, B.J., & Grebb, J.A. (1994). Synopsis of Psychiatry. *Baltimore Maryland*. 161-165.
- Karaboğa, M. (2011). *Çocuklarda Bağlanma Stilleri ve Benlik Saygısının Aleksitimi Üzerindeki Yordayıcı Rolünün İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 278570).
- Karataş, Z.(2012). ‘Ergenlerin Algılanan Sosyal Destek ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi’. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstisü Dergisi*, 9 (19), 257-271.
- Kavlak, O., & Şirin, A. (2009). The Turkish Version Of Maternal Attachment Inventory. *International Journal Of Human Sciences*, 6(1), 118-202.
- Kaymak, P. (2015). *Bağlanma Stilllerinin Okul Öncesi Dönem Sosyal Davranışlara Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keler, H. (2008). *Liseli Ergenlerin Transaksiyonel Analiz Ego Durumları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 226415).
- Kerns, K. A., Klepac, L., & Cole, A.(1996). Peer relationships and preadolescents’ perceptions of security in the child-motherrelationship. *Developmental Psychology*, 32, 457–466.
- Kerns, K.A., Schlegelmilch, A., Morgan, T.A. & Abraham, M.M. (2005). Assessingattachment in middle childhood. *Attachment in middle childhood*. 8, 46-70.
- Keskin, G. (2007). *Ergenlerin Ruhsal Durumları ve Ebeveyn Tutumları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Keser, C. (2006). *Annenin Bağlanma Düzeyi ve Çocuk Yetiştirme Sürecinin Çocuğun Bağlanma Düzeyine Etkisi*. Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 204417).
- Köknel, Ö. (1988). *Zorlanan İnsan*.İstanbul, Altın Kitaplar.
- Kurt, B. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Anneye Bağlanma Stilleri ile Kardeş Kıskançlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 469588).
- Kutlu, B. (2009). *Beden İmajının Gelişimi ve Sağlıklı Beden Ağırlığının Korunmasında Yemeyle İlgili Tutumlar, Temel İnançlar ve Ebeveyne Bağlanmanın Rolü*. Yüksek lisans tezi, Ege

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 241322).

Lieberman, M.,Doyle, A.B.,&Markiewicz, D. (1999). Developmental Patterns in Security of Attachment to Mother and Father in Late Childhood and Early Adolescence: Associations with Peer Relations. *Child Development*, 70(1), 202-213.

Mayseless, O. (2005). Ontogeny of attachment in middle childhood: Conceptualization of normativechanges. *Attachment in middlechildhood*. (pp. 1-23).

McLeod, S. (2018). *Mary Ainsworth*. <https://www.simplypsychology.org/mary-ainsworth.html> sayfasından erişilmiştir.

Nalbantoğlu, G. (2016). *6 ile 11 Yaş Arasında Çocuklarda Görülen Ruhsal Sorunların Annelerin Bağlanma Düzeyi, Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Aile İşlevleri İle Olan İlişkisi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 424963).

Oktay, F. (2017). *Güvenli-Güvensiz Bağlanma*. <http://www.pisikonet.com/Yazilarimiz-guvenliguvensiz-baglanma-402.html> sayfasından erişilmiştir.

Öner, N.,& Le Compte, A.(1985). *Durumluk – Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*,İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Öz, F. (2010). *Sağlık Alanında Temel Kavramlar*. Ankara. Mattek Matbaacılık, s. 97.

Özdemir, Y.,& Koruklu, N. (2013). İlk Ergenlikte Ana-Babaya Bağlanma, Okula Bağlanma ve Yaşam Doyumu. *Elementary Education Online*, 12(3), 836-848.

Özgüven, İ.E. (2003). *Psikolojik Testler*. Pdrem Yayınları.

Özmen, M. (2011). *Bowlby ve Bağlanma Kuramı*. İstanbul,Psikanalitik Psikoterapiler Türkiye Psikiyatri Yayınları Derneği, s. 152.

Öztop, D. (2017). *Başlanma nedir? Nasıl olur?* <https://www.youtube.com/watch?v=e7ELxtdQ5tU> sayfasından erişilmiştir.

Öztürk, O. (1997). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*.Ankara. Hekimler YayınBirliği, s. 62.

Öztürk, S. (2006). *Anne Babası Boşanmış 9-13 Yaşlarındaki Çocuklar ile Aynı Yaş Grubundaki Anne Babası Boşanmamış Çocukların Benlik Saygısı ve Kaygı Düzeyleri İlişkisi*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 190504).

Özyurt, G. (2013). *Triple P Olumlu Anne Babalık Eğitiminin Anksiyete Bozukluğu Olan 8-12 Yaş Arası Çocuklarda Ve Ebeveynlerinde Anksiyete Düzeyi Ve Ruh Sağlığı Üzerine Etkilerinin Araştırıldığı Randomize Kontrollü Bir Çalışma*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı. <http://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/handle/12345/12878> sayfasından erişilmiştir.

- Paterson, R.J., & Moran, G. (1988). Attachment Theory, Personality, Development, and Psychoterapy. *Clinical Psychology Rewiew*, 8, 611-636.
- Pereira, A. I., Barros, L., Mendonça, D., & Muris, P. (2013). The Relationships Among Parental Anxiety, Parenting, and Children's Anxiety: The Mediating Effects of Children's Cognitive Vulnerabilities. *Journal of Child and Family Studies*, 1-11.
- Seven, S. (2006). *6 Yas Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeyleri ile Bağlanma Durumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sevingil, F. (2018). *7-12 Yaş Çocuklarının Bağlanma Stilleri ile Okul Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Tarsus İlçesi Uygulaması*. Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 489076).
- Sumbas, E., & Sezer, Ö. (2017). Ortaokul Öğrencilerinde Anne Babaya Bağlanmanın İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi* (18) 1, 288-310.
- Sözüğeçer, Z. (2011). *Çocuklardaki Davranış Problemlerinin, Bağlanma Stilleri, Aile İşlevleri ve Anne Kabul Algıları Açısından İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 291633).
- Spielberger, C.D., (1966). *Theory and Research on Anxiety*. New York. Anxiety And Behavior.
- Spielberger C.D., (1972a) *Anxiety As An Emotional State*, Anxiety: Current Trends İn Theory An Research, Newyork, Acedemik Press.
- Spielberger. C.D., (1972b) *Conceptual, and Methodological Issues İn Anxietyce Sarch*, Anxiety Current Trends İn Theory And Resarch. Oxford, Akademik Press.
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999b). Çocuk Yetiştirme Stilleri Bağlanma Stilleri, Benlik Değerlendirmeleri ve Yakın İlişkiler Üzerindeki Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(44), 35-62.
- Sümer, N., & Şendağ, M.A. (2009), Orta Çocukluk Döneminde Ebeveynlere Bağlanma, Benlik Algısı ve Kaygı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 86-101.
- Sürmeli A. (1997). *Psikiyatri Temel Kitabı. 'Anksiyete Kavramı ve Anksiyete Bozukluklarına Genel Bir Bakış' içinde* (s. 429-449), Ed: Güleç ,C., Köroğlu, E. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Tuna, C. (2015). *Ortaokul Öğrencilerinin Ebeveynleriyle Olan Bağlanma İlişkinin İnternet Bağımlılığına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Van Lange, P. A. M., De Bruin, E. M. N., Otten, W., & Joireman, J. A. (1997). Development of Prosocial, Individualistic and Competitive Orientations: Theory and Preliminary Evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(4), 733-746.

- Yıldırım, D. S. S.,& Arslan, E. (2008). *Engelli Çocuğu Olan Annelerin Sürekli Kaygı Düzeyi ile Durumluk Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19, 543 – 553.
- Yıldız, C. (2008). *Üniversite Öğrencilerinin Geçmişte Yaşadıkları Ayrılık Kaygısı ile Bağlanma Stilleri Arındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından erişilmiştir. (Tez Numarası 218731).

EKLER

Ek-1 Durumluk Kaygı Ölçeği

YÖNERGE: Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını işaretlemek suretiyle belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarf etmeksizin anında nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

		HİÇ	BİRAZ	ÇOK	TAMAMIYLA
1	Şu anda sakinim	1	2	3	4
2	Kendimi emniyette hissediyorum	1	2	3	4
3	Su anda sinirlerim gergin	1	2	3	4
4	Pişmanlık duygusu içindeyim	1	2	3	4
5	Şu anda huzur içindeyim	1	2	3	4
6	Şu anda hiç keyfim yok	1	2	3	4
7	Başıma geleceklerden endişe ediyorum	1	2	3	4
8	Kendimi dinlenmiş hissediyorum	1	2	3	4
9	Şu anda kaygılıyım	1	2	3	4
10	Kendimi rahat hissediyorum	1	2	3	4
11	Kendime güvenim var	1	2	3	4
12	Şu anda asabım bozuk	1	2	3	4
13	Çok sinirliyim	1	2	3	4
14	Sinirlerimin çok gergin olduğunu hissediyorum	1	2	3	4
15	Kendimi rahatlamış hissediyorum	1	2	3	4
16	Şu anda halimden memnunum	1	2	3	4
17	Şu anda endişeliyim	1	2	3	4
18	Heyecandan kendimi şaşkına dönmüş hissediyorum	1	2	3	4
19	Şu anda sevinçliyim	1	2	3	4
20	Şu anda keyfim yerinde.	1	2	3	4

Ek-2 Sürekli Kaygı Ölçeği

YÖNERGE: Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını işaretlemek suretiyle belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarf etmeksizin anında nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

		Hemen Hemen Hiçbir Zaman	Bazen	Çok Zaman	Hemen Her Zaman
1	Genellikle keyfim yerindedir	1	2	3	4
2	Genellikle çabuk yorulurum	1	2	3	4
3	Genellikle kolay ağlarım	1	2	3	4
4	Başkaları kadar mutlu olmak isterim	1	2	3	4
5	Çabuk karar veremediğim için fırsatları kaçıırım	1	2	3	4
6	Kendimi dinlenmiş hissediyorum	1	2	3	4
7	Genellikle sakin, kendine hakim ve soğukkanlıyım	1	2	3	4
8	Güçlüklerin yenemeyeceğim kadar biriktiğini hissedirim	1	2	3	4
9	Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim	1	2	3	4
10	Genellikle mutluyum	1	2	3	4
11	Herşeyi ciddiye alır ve endişelenirim	1	2	3	4
12	Genellikle kendime güvenim yoktur		2	3	4
13	Genellikle kendimi emniyette hissedirim	1	2	3	4
14	Sıkıntılı ve güç durumlarla karşılaşmaktan kaçınırım	1	2	3	4
15	Genellikle kendimi hüznü hissedirim	1	2	3	4
16	Genellikle hayatımdan memnunum		2	3	4
17	Olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder	1	2	3	4
18	Hayal kırıklıklarını öylesine ciddiye alırım ki hiç unutamam	1	2	3	4

19	Aklı başında ve kararlı bir insanım	1	2	3	4
20	Son zamanlarda kafama takılan konular beni tedirgin ediyor	1	2	3	4

Ek-3 Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (ANNE)

Aşağıda anneniz ile ilişkinizi sorgulayan bazı maddeler bulunmaktadır. Ölçekte her madde için karşıt yönlü iki ifade bulunmaktadır (Bazı çocuklar... ama Bazı çocuklar...). Sizden istenen, öncelikle “AMA” yazan kutunun hemen sağında ve solunda tanımlanan sorulardan sizin için hangisinin daha uygun olduğuna karar vermenizdir. Daha sonra seçtiğiniz tarafa gidip bu durumun size ne kadar uygun olduğuna dair kutucuğu işaretleyin.

Ölçek Maddeleri:

1.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerine kolayca güvenirler.	AMA	Bazı çocuklar annelerine güvenip güvenemeyecekleri konusunda emin değildirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

2.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar yaptıkları her şeye annelerinin çok karıştığını düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar kendi başlarına bir şeyler yapmalarına annelerinin izin verdiğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

3.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar için annelerinin yardım edeceğine inanmak kolaydır.	AMA	Bazı çocuklar için annelerinin yardım edeceğine inanmak zordur.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

4.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerinin onlarla yeterince zaman geçirdiğini düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onlarla yeterince zaman geçirmediğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

5.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerine ne düşündüklerini veya hissettiklerini söylemekten pek hoşlanmazlar.	AMA	Bazı çocuklar annelerine ne düşündüklerini veya hissettiklerini söylemekten hoşlanırlar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

6.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar her şeyde annelerine ihtiyaç duymaz.	AMA	Bazı çocuklar annelerine hemen hemen her şey için ihtiyaç duyar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

7.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar “Keşke annemle daha yakın olabilseydim” derler.	AMA	Bazı çocuklar anneleriyle olan yakınlıklarıyla mutludurlar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

8.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerinin onları gerçekten sevmediğinden endişe duyarlar.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onları sevdiğinden emindirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

9.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerinin onları anladığını hissederler.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onları anlamadığını hissederler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

10.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerinin onları terk etmeyeceğinden gerçekten emindirler.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onları terk edebileceğinden bazen endişelenirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

11.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar ihtiyaç duyduklarında annelerinin yanlarında olamayacağını düşünerek endişelenirler.	AMA	Bazı çocuklar ihtiyaç duyduklarında annelerinin yanlarında olacağından emindirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

12.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerinin kendilerini dinlemediğini düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onları gerçekten dinlediğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

13.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar üzgün olduklarında annelerinin yanına giderler.	AMA	Bazı çocuklar üzgün olduklarında annelerinin yanına pek gitmezler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

14.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar “Keşke annem sorunlarımla daha çok ilgilense” derler.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onlara yeterince yardım ettiğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

15.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar anneleri etrafta olduğunda kendilerini daha iyi hissedirler.	AMA	Bazı çocuklar anneleri etrafta olduğunda kendilerini daha iyi hissetmezler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

Ek-4 Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (BABA)

Aşağıda babanız ile ilişkinizi sorgulayan bazı maddeler bulunmaktadır. Ölçekte her madde için karşıt yönlü iki ifade bulunmaktadır (Bazı çocuklar... ama Bazı çocuklar...). Sizden istenen, öncelikle “AMA” yazan kutunun hemen sağında ve solunda tanımlanan sorulardan sizin için hangisinin daha uygun olduğuna karar vermenizdir. Daha sonra seçtiğiniz tarafa gidip bu durumun size ne kadar uygun olduğuna dair kutucuğu işaretleyin.

Ölçek Maddeleri:

1.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarına kolayca güvenirler.	AMA	Bazı çocuklar babalarına güvenip güvenemeyecekleri konusunda emin değildirlere.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

2.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar yaptıkları her şeye babalarının çok karıştığını düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar kendi başlarına bir şeyler yapmalarına babalarının izin verdiğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

3.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar için babalarının yardım edeceğine inanmak kolaydır.	AMA	Bazı çocuklar için babalarının yardım edeceğine inanmak zordur.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

4.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarının onlarla yeterince zaman geçirdiğini düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onlarla yeterince zaman geçirmediğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

5.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarına ne düşündüklerini veya hissettiklerini söylemekten pek hoşlanmazlar.	AMA	Bazı çocuklar babalarına ne düşündüklerini veya hissettiklerini söylemekten hoşlanırlar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

6.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar her şeyde babalarına ihtiyaç duymaz.	AMA	Bazı çocuklar babalarına hemen hemen her şey için ihtiyaç duyar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

7.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar “Keşke babamla daha yakın olabilseydim” derler.	AMA	Bazı çocuklar babalarıyla olan yakınlıklarıyla mutludurlar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

8.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarının onları gerçekten sevmediğinden endişe duyarlar.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onları sevdiğinden emindirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

9.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarının onları anladığını hissederler.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onları anlamadığını hissederler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

10.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarının onları terk etmeyeceğinden gerçekten emindirler.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onları terk edebileceğinden bazen endişelenirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

11.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar ihtiyaç duyduklarında babalarının yanlarında olamayacağını düşünerek endişelenirler.	AMA	Bazı çocuklar ihtiyaç duyduklarında babalarının yanlarında olacağından emindirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

12.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarının kendilerini dinlemediğini düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onları gerçekten dinlediğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

13.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar üzgün olduklarında babalarının yanına giderler.	AMA	Bazı çocuklar üzgün olduklarında babalarının yanına pek gitmezler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

14.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar “Keşke babam sorunlarımla daha çok ilgilense” derler.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onlara yeterince yardım ettiğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

15.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babaları etrafta olduğunda kendilerini daha iyi hissedirler.	AMA	Bazı çocuklar babaları etrafta olduğunda kendilerini daha iyi hissetmezler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐

Ek-5 Sosyodemografik Anket Formu

Anket

No:

Tarih:

1. Form kimin tarafından doldurulmaktadır?
 A. Anne B. Baba
2. Çocuğunuz doğduğunda kaç yaşındaydınız?
 A: 18 yaş altı B:18-24 C:24-30 D:30-37 E:38
 yaş ve üzere
3. Eğitim düzeyiniz nedir?
 A. Okuryazar değil
 B. İlkokul mezunu
 C. Ortaokul mezunu
 D. Lise ve dengi okul mezunu
 E. Yüksek okul-Fakülte mezunu
4. Şu anda herhangi bir işte çalışıyor musunuz?
 A. Evet
 B. Hayır
5. Evinizde kimlerle birlikte yaşıyorsunuz?
 A. Çekirdek Aile
 B. Geniş Aile
 C. Parçalanmış Aile
 D. Diğer.....
6. Kaç tane çocuğunuz var?

7. Genel olarak çocuğunuzu nasıl tanımlarsınız?
 A. Çocuğum sakindir
 B. Çocuğum yaramazdır
 C. Çocuğum hırçındır.
 D. Çocuğum hareketlidir.
 E. Diğer

8. Çocuk yetiştirmeyi nasıl tanımlıyorsunuz?
- A. Mutluluk verici
 - B. Korku verici
 - C. Stresli
 - D. Yorucu
 - E. Diğer
9. Son bir yıllık hayatınızda sizi üzen sıkıcı bir olay oldu mu?
- A. Oldu
 - B. Olmadı
10. 9. soruya cevabınız olumlu ise bu olay aşağıdakilerden hangisidir?
- A. Para sorunu
 - B. Ölüm
 - C. Afet (yangın, sel vs)
 - D. Diğer
11. Eşinizle ilişkiniz nasıldır?
- A. Uyumluyuzdur
 - B. Ortak bir noktada anlaşabiliriz.
 - C. Uyum sorunlarımız vardır.
 - D. Genellikle eşimin istedikleri olur.

Ek-6 Araştırma İzni

T.C.
KIRKLARELİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 81588373-605.99-E.5168724
Konu : Araştırma İzni

12.03.2019

KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) 05.03.2019 tarihli ve 1423 sayılı yazınız.
b) 11.03.2019 tarihli ve 5113017 sayılı Makam Onayı.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden tez aşamasında olan Zübeyde Nur YAŞAR'ın, Prof. Dr. Ayşe Fulya MANER danışmanlığında yürüttüğü "6-12 Yaş Arası Çocukların Ebeveynlerine Bağlanma Düzeyleri ile Ebeveynlerin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi" başlıklı tez çalışması ile ilgili anket çalışmasının ilimiz Merkez Kırşehitler İlkokulu, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, Hamdi Helvacıoğlu İlkokulu, Cumhuriyet Ortaokulu, Atatürk Ortaokulu ve Mustafa Dalcı Ortaokulu'ndaki öğrencilere ve ebeveynlerine yönelik gönüllülük esası doğrultusunda, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmamak kaydıyla uygulanması ilgi (b) Makam Onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, ilgiliye tebliğiyle araştırmanın tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içinde araştırmanın iki örneğinin CD'ye kayıtlı olarak Müdürlüğümüze teslim edilmesini arz ederim.

Cahit AKIN
İl Millî Eğitim Müdür V.

Ek:
1-Müdürlük Onayı (1 sayfa)
2-Anket Formları (Mühürlü) (9 sayfa)

Güvenli Elektronik
İmza Aslı ile Aynıdır
12.03.2019
Emine KİPER
Memur
Ekipel

Adres: İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
KIRKLARELİ
Elektronik Ağ: <http://kirkireli.meb.gov.tr>
e-posta: stratejigelistirme39@meb.gov.tr

Bilgi için: Emine KİPER/Memur

Tel: 0 (288) 214 10 74
Faks: 0 (288) 214 11 27

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a224-09ff-3e42-89ba-4771 kodu ile teyit edilebilir.

Ek-7 Etik Kurul İzni

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 54001588-199-E.4945
Konu : Etik Kurul Karar (Şubat)

12/03/2019

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü 05/03/2019 tarihli ve 69456409-199-E.4491 sayılı yazısı.

İlgi yazılar gereği; Enstitümüz Etik Kuruluna Şubat ayında yapılan başvurular değerlendirilmiş olup aşağıda sorumlu yürütücü ve başlıkları yer alan çalışmaların Etik açıdan uygun görüldüğüne dair karar formları ektedir.

Gereğini arz/rica ederim.

e-İmzalıdır

Doç. Dr. Serpil AKÖZCAN
Kurul Başkanı

SORUMLU ARAŞTIRMACI	YARDIMCI ARAŞTIRMACILAR	ANABİLİM DALI	ÇALIŞMA KONUSU
Dr. Öğr. Üyesi Sibel YAŞAR	-Öğr. Gör. Neşe ALPARSLAN -Dr. Öğr. Üyesi Aylin AYDIN SAYILAN -Ayça DEMİRCİ -Ayşen SABANCI -Buse ÜSEL	HEMŞİRELİK EBELİK ABD	Ebelik ve Hemşirelik Öğrencilerinin Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dersi Dönem İçi Klinik Uygulamasına Yönelik Kaygı Düzeylerinin incelenmesi
Dr. Öğr. Üyesi Aylin AYDIN SAYILAN	-	HEMŞİRELİK ABD	Post Operatif Dönemdeki Yaşlı Bireylerde Ağrı, Kineziyofobi, Fonksiyonel Seviye
Prof. Dr. Ayşe Fulya MANER	Zübeyde Nur YAŞAR	ÇOCUK GELİŞİMİ ABD	6-12 YAŞ Arası Çocukların Ebeveynlerine Bağlanma Düzeyleri ile Ebeveynlerin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi
Dr. Öğr. Üyesi Sibel YAŞAR	Nur Banu PİŞKİN	ÇOCUK GELİŞİMİ ABD	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi becerilerinin İncelenmesi

Ek: Etik kurul Karar Formu (4 Adet)

Adres: Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurul Başkanlığı
Telefon: 0288 214 54 13 Faks: 0288 214 70 86
e-posta: Elektronik Ağ: <http://www.klu.edu.tr/>

Zeynep USLU
Dahili: Zeynep USLU

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <https://ebys.klu.edu.tr/sorgu/sorgula.aspx> adresinden 16UH-ZGM2-8EBD kodu ile yapılabilir.

Ek-8 Ölçek İzni

19.07.2019

Necla Öner izin yazısı örneği.docx

02.07.2019

Kırkireli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim dalında tez çalışması yapan Zübeyde Nur Yaşar'ın, 6-12 Yaş Arası Çocukların Ebeveynlerine Bağlanma Düzeyleri ile Ebeveynlerin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi adlı yüksek lisans tezinde "Süresiz Durumluk / Sürekli Kaygı Envanteri" ni kullanmasına izin veriyorum.

Prof. Dr. Necla Öner

Ek-9 Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı	Zübeyde Nur	Soyadı	YAŞAR
Doğ.Yeri	Akhisar / Manisa	Doğ.Tar.	18.09.1994
Uyruğu	TC.	Email	zubeydenuryasar@gmail.com

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mez. Yılı
Yük.Lis.		
Lisans	Kırklareli Üniversitesi	2016

İş Deneyimi (Sondan geçmişe doğru sıralayın)

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1.		Soma Devlet Hastanesi	2018-Devam etmekte
2.		Erzurum Milli Eğitim Müdürlüğü	2017-2018
3.		Özel Yeni Hayat Bakım Evi	2016-2017

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*
İngilizce	Orta	Orta	Orta

*Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendirin

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
ALES Puanı	73	73	70

